

Ob- letnica, ki naj prikliče vest ljudi

Člen 1. Splošne deklaracije človekovih pravic: „Vsi ljudje se rodijo prosti in imajo enako dostojanstvo in enake pravice. Obdarjeni so s pametjo in zavestjo in bi morali ravnati drug z drugim kakor bratje.“

Razmišljal sem, ko sem bral Splošno deklaracijo človekovih pravic, ki jo je sprejela 10. decembra 1948. leta generalna skupščina Združenih narodov, in vprašal sem se, ali je smiselno besedam in mislim, ki so že zapisane v uvodni utemeljitvi deklaracije, še kaj dodajati. Bolj ko sem se poglabljal v vsebino in smisel ter razsežnosti, bolj sem bil prepričan, da bo najbolje, da vsi

preberemo to, kar je bilo zapisano in sklenjeno že pred četrto stoletja!

„Ker pomeni priznanje pri-rojenega človeškega dostojanstva vseh članov človeške družbe in njihovih enakih in neodtujljivih pravic temelj svobode, pravičnosti in miru na svetu;

ker sta taje in teptanje človekovih pravic pripeljala do takšnih barbarskih dejanj, da se jim upira vest človeštva, in ker je bila stvaritev sveta, v katerem bi vsi ljudje prosto govorili in verovali brez strahu in revščine, spoznana za najvišje človeško priznanje;

ker je neizogibno potrebno, da se pravice človeka zavarujejo z močjo prava, da človek ne bi bil prisiljen zatekati se v skrajni sili k uporabi zoper tiranijo in nasilje;

ker je neizogibno potrebno pomagati k razvoju prijateljskih odnosov med narodi;

ker so ljudstva Združenih narodov v Ustanovni listini na novo potrdila svojo vero v temeljne človekove pravice, v dostojanstvo in vrednost človekove osebnosti, v enakopravnost moških in žensk in se odločila, da bodo podpirala družbeni napredek in ustvarjanje boljših življenjskih pogojev v smeri večji svobodi;

ker so se vse države — članice zavezale, da bodo zagotovile v sodelovanju z Združenimi narodi splošno in resnično spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svobod;

Globoko človeško skrb posvečamo še naprej in se usposabljam kot humana socialistična družba za uresničevanje teh besedi. Naša misel naj od časa do časa in ne samo ob obletnicah obleti prostor in čas in na nas je, da venomer preverjamo, ali smo kot človeški rod dovolj sposobni in pripravljeni na težak boj za take in še boljše medčloveške odnose.

ANDREJ ŠKERLAJAV

Sindikati spet v občini

LJUBLJANA, 7. decembra — Na današnji seji je mestni svet Zveze sindikatov Ljubljane najprej obravnaval reorganizacijo ljubljanskih sindikatov, nato pa še izoblikoval stališča ljubljanskih sindikatov o stanovanjskem gospodarstvu.

V zvezi z reorganizacijo ljubljanskih sindikatov so člani mestnega sveta sprejeli gradivo, ki bo po mesec dni v javni razpravi in ki predvideva ustanovitev občinskih svetov zveze sindikatov v vseh petih ljubljanskih občinah. Iz gradiva in obširne razprave lahko povzamemo, da bodo še naprej delovali mestni odbori strokovnih sindikatov in mestni svet, vendar v nekoliko spremenjeni obliki, zlasti pa se bo spremenila njihova vsebina dela. Težišče dela naj bi poslej v ljubljanski sindikalni organizaciji prenesli na osnovne sindikalne organizacije in na občinske svete zveze sindikatov, mestni odbori sindikatov posameznih dejavnosti in mestni svet pa naj bi bili nekakšni povezovalci dela v osnovnih in občinskih sindikalnih organizacijah.

Kar pa zadeva stanovanjsko gospodarstvo v Ljubljani, so člani mestnega sveta sklenili, naj bi v mestu ustanovili enoten solidarnostni sklad za gradnjo stanovanj, sredstva, namenjena za stanovanjsko gradnjo, pa naj bi poslej delili po ključu: 50 odstotkov zbranih sredstev naj bi ostalo delovnim organizacijam, 20 odstotkov sredstev naj bi delovne organizacije oročile pri banki, 30 odstotkov sredstev pa naj bi združevale v solidarnostnem skladu za gradnjo najemniških stanovanj. M. Ž.

SPORAZUMEVANJE — BREZ POSREDNIKOV

Ker številne delavce v družbenih dejavnostih zanimajo stališča sindikatov do predvidenih sprememb v samoupravnem sporazumu, posredujemo nekaj odgovorov tovariša Pevca, člana R0 sindikata delavcev družbenih dejavnosti

UREDNIŠTVO: Morda za uvod vprašanje, kateri so konkretni učinki sporazumevanja na področju družbenih dejavnosti?

PEVEC: Lahko trdimo, da so samoupravni sporazumi o delitvi dohodka in osebnih dohodkov skoraj v celoti končno zavrgli proračunski način financiranja družbenih dejavnosti in s tem v dobršni meri prispevali k uskladitvi materialnega položaja posameznih dejavnosti delovnih skupnosti in posameznikov v njih. Delovnim organizacijam in posameznikom v njih dohodek v glavnem ni več zagotovljen avtomatično, saj je v določenih sporazumih dohodek vezan na izvajanje delovnega programa, poostrele so se tudi zahteve družbenopolitičnih skupnosti in interesnih skupnosti do obsega dela in kakovosti storitev. Republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti

sodi, da morajo tudi v bodoče samoupravni sporazumi predstavljati osnovo za financiranje delovnih programov. Seveda pa se bo zato potrebno družbeno dogovoriti za enotna merila, s katerimi bi izenačili cene enakim uslugam. Doseči moramo, da se bo o programih in financiranju realiziranih programov odločalo v samoupravni interesni skupnosti na podlagi družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov med organizacijami združenega dela — brez posrednikov! Pri tem nikakor ne sprejemamo stališča nekaterih krogov, naj bo realizacija samoupravnih sporazumov družbenih dejavnosti v odvisnosti od doseženih rezultatov v gospodarstvu v preteklem letu. Zavzemamo se za takšen sistem, ki izhaja iz ustavnih dopolnil in sem ga že omenil, pri čemer bo seveda treba upoštevati tudi projekcije razvoja v okviru

samoupravnih interesnih skupnosti in širše družbene skupnosti.

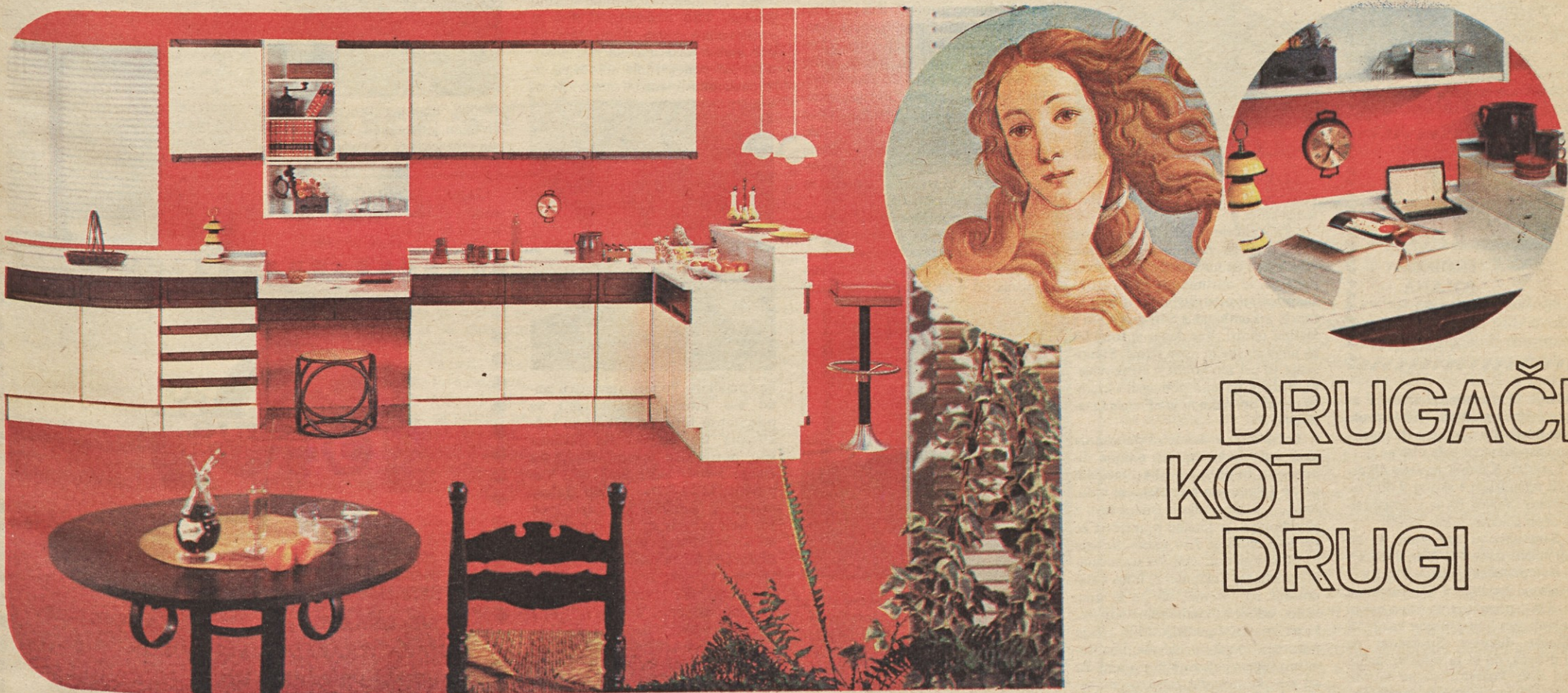
UREDNIŠTVO: Kolikšen je doseženi prispevek sporazumevanja k zmanjševanju razlik med regijami, panogami in poklici?

PEVEC: V tekočem letu so v vsej republiki v družbenih dejavnostih uresničena enotna merila samoupravnih sporazumov s stopnjo realizacije, ki se giblje od 93 do 100 %, v povprečju nekaj nad 95 %. To je najvišja stopnja usklajenosti, ki smo jo imeli kdaj koli v zadnjih letih. Ta usklajenost je dosežena na vseh področjih porabe, ne le pri osebnih dohodkih. Pri tem poudarjamo, da so sredstva skupne porabe postala sestavni del cene in so sedaj prvič oblikovana v višini, ki postav-

(Nadaljevanje na 8. strani)

pravi naslov za denarne zadeve
Ljubljanska banka

VENERA

DRUGAČE KOT DRUGI

Najnovejši dosežek največjega jugoslovanskega proizvajalca sodobnih kuhinj — doslej najpestrejša izbira kuhinjskih omaric in drugih sestavnih delov na našem tržišču! Preprosto podaljševanje kuhinjske sestave za decimeter, popolnjevanje stene prav do stropa ali nižje.

Najraznovrstnejši gospodinjski stroji in pravi sredini. Predali in vložki na podaljšanih kovinskih vodilih z varnostnimi zatikači. S plastom prevlečene mrežaste košare za živila in posodo. Imenitne ločene in skupne delovne plošče, prostorne shrambe.

Tih kuhinjski pomočnik na kolesčkih, prepotrebna vodofesna vtičnica za gospodinjske stroje, strežni voziček, pripravna kuhinjska budilka, blagajna s ključavnico, kuhinjski bar, kotiček za gospodinjsko knjigovodstvo.

Toliko smotrni kuhinjskih sestav, kolikor različnih prostorov! — Doslej najboljšejši prospekt.

Pišite na naslov: marles, Maribor.

Zanimive rešitve, oblikovna dognanost, domiselno snovane omarice, zavirljiva izbira prostora marles pripravnost

v a š a
kuhinja

O stanovanjih danes mnogo govorimo in pišemo. O pomanjkanju stanovanj, o visokih cenah, o kreditih, o zemljiščih, o cenenih stanovanjih, o nekaterih razkošnih vilah in prav gotovo največ o stanovanjih za tiste, ki si jih sami ne morejo ne zgraditi in ne kupiti. Prav je, da ravno o teh govorimo največ. Že prej bi morali! Precej je namreč takih, ki še vedno živijo – ali bolje životarijo – v tesnih, vlažnih, temnih in, skratka, neprimernih prostorih. Pri tem pa si sami ne morejo ali pa ne znajo pomagati. Družba pa je nanje tudi pozabila, ali pa je včasih zatisnila tudi obe očesi, da ne bi videli njihovih težav. Pa čeprav so tudi ti delovni ljudje in del družbe. Vedno smo sicer govorili tudi o njih. Danes govorimo več in kaže, da tokrat ne bo ostalo samo pri tem.

Prav zadnje čase smo ugotovili, da pretežno gradimo stanovanja za privatno lastnino – s krediti podjetij in bank! Torej z družbeno pomočjo. Tisti torej, ki zaslužijo toliko, da jim nekaj celo ostane in zmorejo kasneje odplačevati kredite, sorazmerno lahko pridejo do stanovanja. Kaj pa delavci s 1.000 dinarji zaslužka na mesec? Saj največkrat niso sami krivi, da se niso šolali, in res je tudi, da tudi take potrebuje naše gospodarstvo. Ti, zaradi svojega manj vrednega dela, vsaj tako skoraj vsi mislijo, naj se zadovoljijo s tistim, kar pač ostane, pa naj bo to tudi stara odpisana baraka.

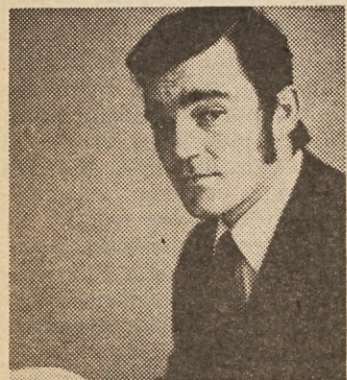
V marsikaterem podjetju že počasi prihajajo do spoznanja, da je stanovanje delavca pravzaprav tudi del proizvodnega procesa, ki še kako vpliva na storilnost posameznika in na produktivnost tovarne.

V KAMNIKU SO PRVI PODPISALI SAMOUPRAVNI SPORAZUM O IZLOČANJU IN USMERJANJU SREDSTEV ZA STANOVANJSKO GRADNJO

Po širši poti kot doslej

Kamniška podjetja so s podpisom sporazuma povečala stanovanjski prispevek najmanj na 6 % • Skoraj polovica teh sredstev bo šla v solidarnostni sklad za graditev najemnih stanovanj

„Na sporazum smo se v Kamniku pripravljali že od začetka leta,“ je začel svojo pripoved predsednik občinskega sindikalnega sveta JANEZ MALEŠ. „Narekovele so ga predvsem potrebe. Sredstva za grad-

njo stanovanj so znatno premajhna. Za upokojece in tiste, ki niso v delovnem razmerju, pa jih praktično sploh ni.“

Po podatkih iz lanskega leta je bilo v kamniški občini 441 prosičev za stanovanje. Največ je bilo med njimi delavcev in upokojevcem. Sodijo tudi, da je 69 primerov kritičnih. Računajo, da bi že letos potrebovali kakih 600 stanovanj.

„Osnutek sporazuma je pripravila služba občinske skupščine, potem pa smo o njem razpravljali po vseh političnih organizacijah v občini in v aktivih. Prav tako v samoupravnih organih posameznih podjetij. Z dobro pripravo in s skupno akcijo smo dosegli popolno enotnost in 23. novembra je 27 največjih delovnih organizacij naše občine podpisalo samoupravni sporazum o

jemnin nekaterim nosilcem stanovanjske pravice in za različne stanovanjske kredite ter premije namenskega varčevanja.

Nadaljnjih 8,3 % sredstev pa bodo dajala podjetja za obvezno združevanje sredstev pri poslovni banki. Ta sredstva bodo namenjena za dolgoročne kredite v stanovanjskem gospodarstvu, predvsem za načrtovanje posameznih stanovanjskih predelov in za njihovo komunalno ureditev. Tudi s temi sredstvi bo upravljalo 15 predstavnikov vlagateljev.

S sredstvi, ki jih bodo na ta način zbrali v občini, računamo,“ je na koncu poudaril tovariš Maleš, „bomo lahko letno zgradili kakih 40 stanovanj. Tako upamo, da bomo že v dveh letih rešili tiste najbolj kritične primere.“

Posamezna podjetja v Kamniku so doslej zelo različno reševala stanovanjsko vprašanje. Nekatera zelo dobro, kot na primer Stol, podjetje Kamnik, Titan in Rudnik kaolina. Druga pa so te probleme precej zanemarila oziroma so reševala le stanovanja za strokovnjake. Podjetje, ki ima danes precejšnje težave s stanovanji, je na primer Sviti.

LEOPOLD BOMBAČ je v Svitu vodja orodjarne in predsednik delavskega sveta.

„Za stanovanja zadnja leta nismo imeli denarja. Zadnjih šest let smo veliko dali za novogradnjo in razvoj podjetja. Iz obrtnega podjetja s 100 zaposlenimi pred šestimi leti smo se razvili v kombinat z 840 delavci in s šestimi obrati. Ves denar je torej šel za nove stavbe in nove stroje. Stanovanja so pri nas dobili le strokovnjaki, drugim pa smo pomagali s kreditiranjem pri nakupu gradbenega materiala.“

Letos se je v sklade za stanovanja sicer nabralo nekaj čez milijon dinarjev in bi jih sedaj lahko razdelili po že določenem prioritetenem redu, toda ... Naše podjetje ima težave z likvidnostjo in imamo praktično že vse leto blokiran žiro račun. Seveda so blokirana tudi sredstva stanovanjskega sklada. Tako najbrž letos s stanovanji ne bo nič, ali pa le prav malo. Odbor za medsebojne odnose, ki ga imamo v podjetju in ki rešuje tudi stanovanjske probleme, ima trenutno sedem zelo nujnih prošnji. Pa saj sem že povedal, ta nesrečna nelikvidnost.“

TONE GRKMAN je zidarski delavec in je v Svitu resda zaposlen šele tri leta. Njegova žena, ki je že invalidsko upokojena, pa je bila v Svitu polnih 21 let. Tovariš Grkman ima zelo težak stanovanjski problem in je prošnjo za stanovanje vložil pri podjetju že pred dvema letoma. „Tudi na občini sem že prošil za stanovanje. S štiričlansko družino

stanujem v vlažni sobi, tako da sta oba otroka že težko bolna. Posebno hčerka ne spi po cele noči, ker jo daje astma. To je od vlažnega stano-

vanja. Že socialna delavka in tudi zdravnica iz Ljubljane je priporočila bolj suho stanovanje. Saj damo hčerko vsako leto na morje. Ko pa pride domov, jo spet daje astma!“

„In kaj pravijo v podjetju?“

„Veste, nisem tak in ne morem kar naprej sitnariti. Pravijo pač, da nimajo denarja.“

„Že dolgo sem v podjetju, pa za ta primer sploh nisem vedel,“ je pripomnil LUDVIK KOVAČIČ, obratovodja impregnacije in sekretar OO ZK. „Žal, tudi pri nas je tako, da moraš sitnariti, da kaj dosežeš. Samoupravni sporazum in solidarnostni sklad, ki so ga ustanovili v Kamniku, bo, upam, našel in reševal tudi podobne primere. Res je zadnji čas, da začnemo graditi več najemnih stanovanj, kajti tisti z najnižjimi osebnimi dohodki na noben način ne morejo sami priti do stanovanja. Sindikat, občina in politične organizacije so se na ta sporazum dobro pripravile. Med delavci, vsaj za naše podjetje lahko povem, ni bilo skoraj nobenih pripomb. Le to so spraševali: kdo bo ta sredstva upravljal in zakaj bodo uporabljena.“

Industrija pohištva „Stol“ je podjetje v Kamniku, ki je doslej največ storilo za stanovanja svojih delavcev. Že lani so povečali prispevek za stanovanja od 4 na 5 %. Vsa leta nazaj

so za stanovanja dajali znatno večja sredstva, kot pa jih je določal zakon. 1.400-članski kolektiv ima danes že kar 205 stanovanj, ki so last podjetja. S tako visoko številko se najbrže ne more pohvaliti nobeno podjetje pri nas.

FRANC URANKAR je predsednik sindikalne organizacije v „STOLU“.

„Razmere so nas že pred leti prisilile, da smo dajali znatna sredstva za stanovanja. To je bilo dobro, saj sedaj rešujemo le tekoče probleme. Z podpisom sporazuma se pri nas pravzaprav ne bo mnogo spremenilo. Namesto 6 % bomo mi izločali

Nekateri spoznavajo, da skrb za primerno stanovanje delavca ni le socialno delo organov podjetja, temveč nujen pogoj za nemoteno delo in visoko produktivnost.

To so že pred časom ugotovili v nekaterih, čeprav nesocialističnih državah!.

Pri nas v zadnjem času veliko govorimo predvsem o povečanju gradnje najemnih stanovanj. Slovenski sindikati so v težah za VIII. kongres predvideli, naj bi se stanovanjski sklad podjetij povečal od 4 % na 6 %. In kar je še bolj pomembno, od teh sredstev naj bi namenili kar dve tretjini za gradnjo najemnih stanovanj. To je predlog, o katerem sedaj največ razpravljajo funkcionarji in člani sindikata. Več najemnih stanovanj za delavce! To je sedaj parola in to je danes že hudo resna potreba. Cene stanovanj namreč rastejo mnogo hitreje kot osebni dohodki in vse manj je takih, ki lahko gradijo sami.

In ko v večini krajev šele govorijo, kako povečati število najemnih stanovanj, so v kamniški občini podjetja že podpisala sporazum, ki bo v prihodnjem letu omogočil, da bodo do stanovanj prišli tudi mnogi tisti, ki lastnih sredstev nimajo. To je pravzaprav prvi primer pri nas, da smo od besed prešli k dejanjem. Vsaj tako, da to velja za celotno občino in ne samo za posamezno podjetje.

7 %, tako da bo podjetju še vedno ostalo toliko, kot smo imeli pred letom dni. Trenutno imamo v podjetju morda deset ali dvanajst resnejših problemov, vse drugo so le želje po večjih stanovanjih ali zasebnih hišah. Solidarnostni sklad, ki smo ga ustanovili, je namenjen tudi za subvencioniranje najemnin. Mi smo že doslej porabili precej sredstev v ta namen. Lani, na primer, je tovarna dala 330.000 dinarjev kot subvencijo delavcem, ki so v naših stanovanjih.“

PETER BERTONCELJ je predsednik delavskega sveta tovarne „Stol“ in nekdanji dolgoletni predsednik komisije za dodeljevanje stanovanj in kreditov.

„Sklap delavskega sveta je bil, da sredstva, ki ostanejo podjetju za stanovanja, razdelimo na dve enaki polovici. Za blokovno in individualno gradnjo. Tisti odstotek, ki smo ga prostovoljno dodali, bomo razdelili kot kredit med individualne graditelje. Za dodeljevanje stanovanj in stanovanjskih kreditov imamo pose-

ben pravilnik. Po tem pravilniku lahko vse prosičce razporedimo na prioriteten list, po posebnem točkovanju, kjer upoštevamo službena leta, potrebnost tovarni, družinske člane, lastno udeležbo, itd. Vse prošnje, ki jih obravnavamo, potem preveri še posebna komisija. Pred leti smo pri nas imeli tudi posebno obliko varčevanja: vsak delavec se je lahko odločil za namensko vlaganje pri banki. Enak znesek, kot ga je sam vložil, mu je vsak mesec naložilo tudi podjetje. Ker pa so tisti z višjimi dohodki vlagali seveda več in so od tovarne tudi več dobili, je prišlo tako daleč, da smo morali ta sistem ukiniti, ker bi sicer vsa sredstva pobrali le tisti, ki so že tako bolj petični.“

„O kakem sporazumu nam niso nič govorili,“ je povzel FRANC POHLIN, strojni ključavničar iz Stola. „Če bo več denarja za stanovanje, bo lahko samo bolje. Samo, da bo res šel v ta namen! Lahko pa vam povem vse o tem, kako se gradi hiša. Prav vsega sem se moral naučiti pa še se bom moral, predno bo gotova ...!“

V Stolu je že od leta 1949. Leta 1960 je dobil od podjetja zasilno kletno stanovanje, dve leti kasneje pa dvosobno v bloku.

„Sin in hči doraščata in že sedaj ne moreta biti skupaj v isti sobi. Pa še to je: ko bom šel v penzijo, se bo morda našel kdo, ki mi bo očital, da še vedno stanujem v tovarniškem stanovanju.“

Najbrže pa tudi naslednja ugotovitev ni bila brez vpliva.

„Če drugim uspe, sem si mislil, ni vrag, da meni ne bi in ... Posrečilo se je. Pod streho imam, ometana je tudi in centralno kurjavo tudi že imam. Če pa bi me sedajle kdo vprašal, koliko sem dal za delavce, ni gotovo, da bi verjel. Veliko so mi pomagali kolegi. Ne samo z delom, izkušnje so bile včasih neprecenljive. Največ pa sem naredil sam.“

Denar, denar, ja, tega gre pa veliko. Za zemljo sem prihranil. Dve leti sem namensko varčeval in vlagal v banko po 1.000 dinarjev na mesec. Prav toliko je zame vlagalo tudi podjetje. Po dveh letih sem tako dobil

64.000 dinarjev. Ko sem naredil klet, mi je podjetje dalo še 50.000 dinarjev kredita. Seveda bo še treba. Prav ves denar gre v bajto.“

JANEZ LOVRAC je prav tako strojni ključavničar in je v Stolu zaposlen že 18 let.

Z ženo sva oba v službi in še pred nedavnim sva z dvema otrokoma stanovala v majhni kamri pri materi. 1968. leta pa sem začel graditi. Ni lahko, toda, ko se enkrat odločiš, nekako gre. Več delaš, odpovedati se moraš vsemu in potrpežljiv moraš biti. Graditi hišo je vsak dan teže in dražje. Jaz sem, denimo, dobil od podjetja 10.000 dinarjev. Z namenskim varčevanjem sem prihranil 22.000 dinarjev, 20.000 dinarjev pa sem si pritrgal še posebej. Pri podjetju bi morda lahko dobil še kaj več, toda bil sem prepričan, da so drugi potrebnejši. Lahko si pa mislite, kako me je ujezilo, ko sem zvedel, da je dobil 15.000 kredita nekdo, ki ima dve hiši in dva avtomobila, čeprav je to menda strokovnjak! S temi strokovnjaki, ki izsiljujejo podjetje za stanovanje, bi bilo tudi treba nekaj ukreniti. Če jih že potrebujemo in jim zato damo stanovanje, bi jim morali določiti rok, v katerem naj bi si sami kupili stanovanje ali zgradili hišo. Njim bi bilo to gotovo lažje, saj zaslužijo dvakrat toliko kot jaz. Pa še to vas bo morda zanimalo: v zadnjih štirih letih nisem bil niti enkrat v kinu, čeprav sem bil prej vsaj vsak teden. V vsem tem času sem si kupil samo ene hlače. Kako pa naj sedaj ustrezem sinovi želji za smučī, res ne vem.“

inles

ribnica

PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

izločanju in usmerjanju sredstev za stanovanjsko gradnjo, rekonstrukcijo in družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu naše občine.“

V občini Kamnik je sedaj 40 delovnih organizacij s skoraj 9.000 zaposlenimi. Največ jih je v gospodarskih organizacijah – kar 7.500!

„Samoupravni sporazum, ki bo začel veljati naslednje leto, določa v prvi vrsti povečanje prispevka za stanovanja od sedanjih 4 % na najmanj 6 %. Tako povečana sredstva naj bi v prihodnjem letu prinesla kakih 18 milijonov dinarjev. Sporazum pa tudi določa, da se ta sredstva delijo na tri dele. Polovica ostane delovni organizaciji za reševanje lastnih stanovanjskih problemov. Nadaljnjih 41,7 % bodo podjetja združevala v solidarnostnem skladu občine. S tem skladom bo upravljala 35-članska skupščina, v katero bodo podjetja, ki bodo sredstva dajala, volila na vsakih 500 zaposlenih enega člana. Sredstva sklada bodo namenjena predvsem za gradnjo najemnih stanovanj v družbeni lastnini, za delno subvencioniranje stanovanjskih na-

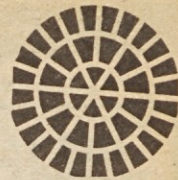

VSEM NAŠIM CENJENIM STRANKAM SE OB NAŠI DVAJSETI OBLETNICI ZAHVALJUJEMO ZA IZKAZANO ZAUPANJE IN SE ŠE V BODOČE PRIPOROČAMO.

TRGOVSKO PODJETJE
Zarja

MARIBOR

Pod Mežakljo talijo železo pa tudi odnose

V pogovoru za mini okroglo mizo so tokrat sodelovali: VKV delavec Alojz Brgant, žerjavovodja Andrej Zalokar, iskrilec Jože Knafelj in uslužbenec Janez Jenko

V prejšnjih dveh številkah DE smo pod namenoma istim naslovom, kot je tudi današnji, posredovali pogovore z nekaterimi člani delovnega kolektiva jeseniške železarnice. Pogovore in mnenja, ki so bila vsa v neposredni zvezi z značilno in zanimivo jeseniško samoupravnostjo, ki sicer ni samo jeseniška, železarska, ji pa vsekakor na Jesenicah daje največjo možno pozornost. V mislih imamo vlogo in mesto delovnih skupin v sistemu samoupravljanja. Doslej smo se pogovarjali z direktorjem kadrovskega sektorja Železarnice Jesenice Tomažem Ertlom, sociologinjo Albino Tušar, obratovodjo inž. Francem Makarjem, oddelkovodjo Alojzom Ozebkom in vodjem delovne skupine Nikom Sokom, posredovali pa smo tudi nekatere ugotovitve sodelavca raziskovalnega centra za samoupravljanje RS ZSS Saše Mickega.

OSNOVNO VPRAŠANJE: KAKO V RESNICI?

Osnovno vprašanje je bilo: „Kako v resnici poteka samoupravno življenje v delovni skupini?“

Da ne bo nesporazumov: poudarek na resničnosti seveda ni bil zato, kakor bi hoteli po ovinkih povedati, veste, prejšnji sogovorniki v svojih izpovedih morda niso bili do kraja iskreni, temveč iz že večkrat preskušene prepričanja, da pri ugotavljanju življenjskega utripa živega organizma nobena analiza ali strokovna ocena ne more docela nadomestiti neposredne izpovedi. In že v uvodu k našemu prvemu sestavku smo opozorili na našo slabost, kako smo si vse preredko pripravljali priznati, da je samoupravljanje živ organizem.

Torej – kako? Brez ovinkarjenja in besednega zavlačevanja je kaj hitro udarilo na površje, da je največ odvisno od vodje delovne skupine in od njegove sposobnosti, kako zna ravnati z ljudmi. Vsem štirim se je zdelo najvažnejše, da je vodja tak, da zna pozitivno vplivati na dobre medsebojne odnose znotraj delovne skupine. Za kaj takega je seveda potrebna objektivnost in doslednost. Število

Alojz Brgant: Z delavcem se je treba pogovarjati razumljivo.

sestankov ni odločilnega pomena za oceno, ali delovna skupina dobro sodeluje v samoupravi ali ne, pomembnejše je, če je sestanek res takrat, ko se delavcem zazdi, da je problem, ki bi ga bilo treba razrešiti. Seveda ob tem spet pride v ospredje sposobnost vodje delovne skupine, da zna oceniti, katero vprašanje „visi v zraku“ v njegovi skupini in da bi bilo prav, da na to vprašanje delavci kar najhitreje dobe odgovor. Ne gre samo za odgovore in pojasnjevanje, tudi za ukrepanje odgovornih, ko je to potrebno!

MOJSTER IN ČLOVEK

BRGANT: „Vodja delovne skupine mora biti dobro usposobljen za opravljanje svoje vloge v samoupravljanju. Eno je biti mojster pri opravljanju dela in pri organiziranju dela skupine, toda delavcem ni vseeno, ali dobe na svoja vprašanja tudi razumljive in jasne odgovore. Prav ti odgovori pa so pogosto odvisni od sposobnosti vodje. Da namreč pove stvari, ki jih sicer sam ve, tako, da ga

bodo tudi drugi razumeli. Naši sestanki lahko trajajo tudi samo po deset minut ali četrtr ure, toda če so stvari jasno in razumljivo razložene, ni prav nobene potrebe, da bi jih zavlačevali.“

ZALOKAR: „Zdi se mi, da je zelo važno, če se vodja delovne skupine ne spozna samo na delo okoli sebe, temveč se zanima tudi za to, kaj se dogaja v železarni, občini... Biti mora družbeno-politično razgledan, saj sicer ne more razumeti dogajanja in tudi ne more prav razumeti, kaj se zdaj od njega pričakuje.“

Iz pogovora je bilo razvidno, da ima vodja delovne skupine v svojih rokah veliko moč in vpliv pri organizaciji in vodenju delovnega procesa ter morda še bolj pri ustvarjanju medsebojnih odnosov znotraj osnovne delovne celice, tako da so razumljive zahteve in pričakovanja delavcev, da bo ta vodja tudi v resnici kvaliteten človek. Morda je ta „človek“ v vseh pogledih prej na vrsti kot „mojster“.

BRGANT: „No, krivice jim le ne smemo delati. Ker sem bil pred časom sam vodja skupine, vem, kako težko je razložiti nekaj, za kar sem že sam dobil v roke pomankljive podatke ali pa nekaj nametanih števil, med katerimi se potem znajdi, kot veš in znaš. Zame je sistem informiranja in kvaliteta informiranja osnova vsega.“

Ker so se vsi strinjali s tako oceno, smo se malo bolj pomudili pri kroženju informacij med delovnimi skupinami in samoupravnimi ter vodstvenimi organi ter posredno tudi pri dnevnih redih sestankov delovnih skupin.

NEPRILJUBLJENE „VELIKE ŠTEVILKE“

Pokazalo se je, da delavcem niti malo ni vseeno, o čem razpravljajo na sestanku. Sorazmerno na slabem glasu so tisti, ki pridejo „od zgoraj navzdol“. Takrat gre po pravilu za „velike številke“, ki so delavcem premalo blizu, ne najdejo z njimi osebnega stika... Povsem nekaj drugega je takrat, ko teče razprava, denimo, o delovnih razmerah ali o vsem tistem, kar je zaposlenim na očeh. Takrat se tudi rode konkretni predlogi in konkretni sklepi, toda... zelo negativno vpliva, če ni odgovora ali ukrepa ob pravem času!

KNAFELJ: „Za primer bi povedal, da smo pri nas predlagali, naj bi vsi borci za dan borca dobili po 50 dinarjev. Mislili smo, da naj bi šlo za pozornost podobne vrste, kot do žena ob osmem marcu. No, minili so meseci, odgovora pa od nikoder.“

Zdi se, da so tudi dokaj nepopolni odgovori: „Ni denarja!“ Ne gre samo za to, da delovna skupina zve, da njena pobuda ni izvedljiva, ker „ni denarja“. Tudi ni bistvo v tem, ali je predlog sprejet ali zavrnjen, temveč je izrednega pomena, če je odklonilen odgovor tudi prav razložen. Ni denarja? Seveda je odgovor kar moč jasen, toda... Dobro bi bilo na primer vedeti, če bo predlog morda lahko uresničit čez nekaj mesecev, morda ob letu, ko bo pač več denarja. Tako se po nepotrebnem ustvari vtis, da je bilo tisto „ni

Tak pristop je bil verjetno dovolj ilustrativen v naših prizadevanjih, da bi pojasnili, za kaj pravzaprav gre v prizadevanjih jeseniških železarjev, da bi samoupravno življenje v kolektivu neposredneje in bolj „prisrčno“ zazivel zaradi spodbud in večje vloge osnovnih delovnih celic.

Ze vnaprej smo se zavedali nevarnosti, da bo na naš račun priletel očitek: kaj pa delavci? Govorite o delovnih skupinah, vendar samo „od zgoraj navzdol“.

In kaj torej pravijo člani delovnih skupin?

Pogovor z njimi smo si prihranili za zaključek našega trojnega sestavka „Pod Mežakljo talijo železo pa tudi odnose“. Za mini okroglo mizo so se zbrali VKV delavec Alojz Brgant (plavž), žerjavovodja Andrej Zalokar (martinarna), iskrilec Jože Knafelj (stara valjarna Javornik) in iz kadrovskega sektorja Janez Jenko.

Janez Jenko: Ne bo šlo samo za ho-kej.

denarja“ napisano samo zato, ker se nekemu ni prav ljubilo sestaviti soliden odgovor.

JENKO: „Res je, da je angažiranost na sestankih precej različna. Ko bomo razpravljali o višini in razporeditvi sredstev za šport, rekreacijo, kulturo in prosveto – predlog bo pripravil poseben odbor – bo prav gotovo živahno po vseh delovnih skupinah. Ne gre samo za jeseniški hokey...“

Posebej nas je zanimalo, kakšno je vzdušje po delovnih skupinah. Slišali smo večkrat potrjena mnenja, da se je zanimanje za samoupravljanje in za aktivno sodelovanje v njem občutno dvignilo, čeprav to „korakanje na bolje“ napreduje z dokaj počasnimi koraki in bo treba še močnejših in trajnejših prizadevanj za bistveno izboljšanje. Pomankljiva družbena in politična osveščenost delavcev je, tako smo slišali, prav tako ovira za pravo razgibanost samoupravljanja v delovni skupini. Torej ni bila kritična ost štirih sogovornikov na tem področju usmerjena samo proti vodjem skupin. Vendar: za vodje so rekli: „morajo“, za delavce pa: „dobro bi bilo, če...“ Očitno je na tako razlikovanje v zahtevah vplivala stopnja odgovornosti.

Slišali smo tudi nekaj opozoril, češ da je družbeno delo težje v skupinah, ki imajo velik delež zaposlenih iz sosednjih republik. Ti se zvečine bolj zanimajo za zaslužek, kakor velja to za domačine, ki vidijo svoje življenje v železarni ne samo od dne do dne, temveč za nekaj let naprej. Zato jim tudi ni vseeno, kaj se dogaja na Jesenicah nasploh, v občini... Pretirano temnih barv pa se na platni ni znašlo: slišali smo – primer je še svež – da so delavci iz drugih republik prav tako večinoma glasovali za izenačitev delavskih in kmečkih pravic v zavarovanju. Rekli so: „To je dobro.“ Ni jih bilo malo, ki jih je tako stališče presenetilo, ker so pričakovali nerazumevanje in odpor.

Nasploh bi lahko dejali, sodeč po izjavah Alojza Brganta, Andreja Zalokarja, Jožeta Knafelja in Janeza Jenka, da bo pri nadaljnjem izpopolnjevanju vloge delovnih skupin v samoupravljanju treba še veliko dela in pa vsekakor usklajenih prizadevanj družbeno-političnih organizacij, kajti „vsak sam ne more nič“. Ne smemo prezreti morda majhnega in nepomembnega detajla, da na Jesenicah nismo niti enkrat slišali, kako delovne skupine niso prinesle nič bistveno novega in kako bodo – po razvojni logiki – živele samo do novih sprememb.

RECEPTOV NIMAMO

Oglasili smo se še pri predsedniku sindikata v jeseniški železarni Francu Kobentarju:

„Spremljali ste naše pisanje o vlogi delovnih skupin in vašem samoupravljanju. Kaj smo po vašem mnenju prezrili ali premalo poudarili?“

„Morda to, da so se ideje o tem, ali bi kazalo delovne skupine vključiti v samoupravno življenje in kako, porajale že veliko prej, preden smo začeli zares, to je pred tremi leti. V tem pripravljalnem obdobju je bila velika vloga družbenih in političnih organizacij, tudi sindikata, kasneje pa smo se morda umaknili ob stran, v tem smislu namreč, da smo vse preveč analizirali in ocenjevali dogajanje, premalo smo bili pa aktivni v njegovem oblikovanju. To velja za nekatere bolj, za druge manj.“

No, če je že govora o tem, bi še rad poudaril, da nikomur ne vsiljujemo mnenja, da je naša pot s po-

Franc Kobentar: Zanimanja za jeseniške izkušnje je vse več in več.

udarjanjem vloge delovnih skupin edino pravilna in uporabna za vse. Zanimanje za naše izkušnje je zadnje čase dokaj opazno, vendar vsakemu tudi takoj povemo, da receptov ne moremo dati, ker jih pač ni. Lahko samo povemo, zakaj tako delamo in do kam smo prišli. Koliko pa je naš primer primeren tudi za druge, mora oceniti vsak interesent sam.“

Za Jesenice velja ocena: pri vseh razmišljanjih o nadaljnjem razvoju samoupravljanja se sliši zahteva: delovne skupine morajo ostati! Taka enodušnost je pa že sama po sebi dovolj zgovorna. IGO TRATNIK

O uresničevanju ustavnih dopolnil

RS ZSS je na seji dne 24. 11. 1972 razpravljala o uresničevanju ustavnih dopolnil in kot izhodišče delovanja sindikatov sprejel stališča in ocene, posredovane v gradivu za sejo. S temi stališči in ocenami RS ZSS povezuje tudi sklepe o neposrednih nalogah sindikatov in se zlasti sindikalnih odborov na vseh ravneh. Sindikati torej vnovič usklajujejo svoje delovanje z namenom, da bi še bolj uspešno vplivali na uresničevanje ustavnih dopolnil in s tem na oblikovanje novih družbenih in ekonomskih odnosov.

Republiški svet ZSS je v zvezi s praktičnim izvajanjem nalog s tega področja sprejel več sklepov. Povzemamo le najvažnejše med njimi.

Sindikati bodo svoje delo usmerjali v uresničevanje ustavnih dopolnil kot celote. Zato bo RS ZSS na posebni seji razpravljala tudi o vprašanih celovitosti uveljavljanja ekonomskega in političnega sistema, ki ga dograjujemo s tako imenovano drugo fazo ustavnih dopolnil. Tako pojmovano uveljavljanje novih družbenih in ekonomskih odnosov torej pomeni tudi osnovo zahteve sindikatov, naj bi v vseh delovnih organizacijah opredelili status in vlogo sindikatov tako v statutih kot v sporazumih o urejanju posameznih vprašanj.

Konstituiranje temeljnih organizacij združenega dela kot temelja novega družbenoekonomskega položaja delavcev pomeni najvažnejšo nalogo sindikatov. Da bi delavci postali nosilci akcije, RS ZSS predlaga ustanovitev komisij ali drugih teles v okviru posameznih sindikatov, ki naj bi izoblikovali posebne programe dela. V teh telesih bi morali biti zastopani tudi predstniki izvršnih odborov osnovnih sindikalnih organizacij. Samo po tej poti bi namreč lahko izoblikovali neposredno učinkovita delovna telesa, ki bi upoštevala tudi posebnosti vsake izmed 30 dejavnosti, kolikor jih zdaj vključujejo strokovni sindikati.

Združitev dela in družbenega kapitala je ena tistih nadaljnjih nalog, ki bo lahko uresničena le tedaj, če bodo delavci upravljali in nadzirali tudi celotno minulo delo oziroma odtujeni dohodek. Uveljavljanje takega sistema pa pomeni uveljavljanje novih odnosov in uresničevanje ustavnih dopolnil tudi v vseh bankah, zavarovalnicah, notranji in zunanji trgovini.

Sindikati bodo nadalje vztrajali pri zahtevi, naj se proizvodnja in blagovna menjava med seboj čim bolj povežeta, sporazumi pa naj bi uveljavili vpliv proizvajalcev na tisti del dohodka, ki je ustvarjen z delovanjem trga in zakona ponudbe ter povpraševanja. Tudi vse oblike družbene porabe naj bi se uveljavljale in konstituirale skladno z ustavnimi dopolnili, kar pomeni, da morajo imeti vpliv nad porabo sredstev tisti, ki sredstva tudi združujejo.

Sindikati se opredeljujejo tudi do drugih dejavnosti, v katerih se prav tako odtujujejo in združujejo velika sredstva (elektrogospodarstvo in druga področja). Po sklepu seje RS ZSS bodo na tem področju terjali bodisi spremembe obstoječih ali pa sprejete novih sistemskih rešitev. Zato bodo delovne organizacije spodbujali, naj sodelujejo pri oblikovanju novih odnosov, obenem pa skrbeli, da bo zakonodaja usklajena z ustavo.

Konkretna akcija sindikatov pa bo usmerjena tudi v manjše delovne organizacije, ki bodo imele ali pa tudi ne bodo imele temeljne organizacije združenega dela. V teh kolektivih tudi morajo notranje odnose in pristojnosti urediti tako, da bo delavcem zagotovljen vpliv in nadzor pri sprejemanju odločitev o dohodku.

Sindikati bodo skrbeli tudi za to, da bi bili v vsaki temeljni organizaciji združenega dela samoupravni odnosi urejeni kar najbolj neposredno, odnosi v dislociranih obratih pa tako, kot je bilo dogovorjeno v aprilu letos na skupni seji predsedstva republiškega sveta in sekretariata CK ZKS v Novem mestu.

RS ZSS v svojih sklepih z zadnje seje tudi poudarja, da bodo sindikati pobudniki hotenj in zahtev, naj tudi strokovne institucije in strokovne službe pri interesnih skupnostih pomagajo pri iskanju ustreznih in praktično uporabnih rešitev ustavnih dopolnil, še posebej XXI. do XXII. dopolnila.

Na seji republiškega sveta je bilo nadalje sprejeto stališče, da komisija za samoupravljanje pri RS ZSS zagotovi enotnost in koordinacijo dela pri vseh komisijah drugih političnih organov ter organizacij, ki se tudi ukvarjajo s problematiko uresničevanja ustavnih dopolnil. Razen tega naj bi pri republiški skupščini ustanovili skupno telo, katerega naloga bi bila predvsem enotno interpretiranje ustavnih dopolnil in s tem avtentično pojasnjevanje.

Zato, da bi bili pri uresničevanju ustavnih dopolnil dejansko uspešni, je treba delavce bolj kot doslej izobraževati. Da bi delavci res bili dobro seznanjeni, da bi zmogli zavračati neustrezne predloge v celoti ali samo v posameznostih ali pa zahtevati njihovo spremembo, če so bili predlogi že sprejeti, bodo po sklepu seje vsi aktivni sindikalni delavci sodelovali na sestankih z delavci po tovarnah. Na teh sestankih bodo zaposlene seznanili z vsebino ustavnih dopolnil, obenem pa odgovarjali na vprašanja delavcev, kako praktično uveljavljati ta dopolnila. Da pa bi bili tudi sindikalni delavci kar najbolj usposobljeni za svoje sedanje in prihodnje delo, morajo poglobiti in razširiti tudi lastno poznavanje teh in še drugih vprašanj. V ta namen bodo slovenski sindikati organizirali različne oblike izobraževanja za vse člane republiškega sveta, republiških odborov, predsednike in člane občinskih svetov in predsednike izvršnih odborov osnovnih sindikalnih organizacij.

ZMAJ

tovarna baterij in baterijskih naprav · ljubljana

DOG ZA VAŠO
VARNOST
DETEKTOR PLINA

● LJUBLJANA

Sindikat in SLO

Na VII. seji plenuma republiškega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije so prisotni posvetili prvo točko dnevnega reda nalogam sindikata pri organizaciji splošnega ljudskega odpora.

O tem, kaj je bilo doslej že opravljenega in katere naloge čakajo sindikat delavcev v prometu in zvezah na tem področju, je plenum seznanil Julij Planinc, predsednik komisije za splošni ljudski odpor pri RS ZSS. Poudaril je, da morajo postati priprave za splošni ljudski odpor sestavni del aktivnosti in delovanja samoupravnih organov v slehemem kolektivu, zlasti pa delavcev samih. V samoupravnih aktih mora biti zato jasno in konkretno opredeljena naloga delovnih organizacij v pripravi na splošni ljudski odpor in vsak posameznik mora natančno vedeti, kakšne so njegove naloge v primeru vojne.

Plenum je ob koncu razprave podprl predlog, da sindikalne organizacije na svojih občinskih zborih spregovore o teh vprašanjih in opredelijo konkretne naloge oziroma ustrezne programe dela.

SINDIKAT GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE SE VKLJUČUJE V PRIPRAVE ZA URESNIČEVANJE KONCEPTA SPOŠNEGA LJUDSKEGA ODPORA

Opredelimo konkretne naloge

Podružbljanje splošnega ljudskega odpora in s tem osveščanje članstva o ciljih tega odpora pomeni eno temeljnih nalog, ki jim tudi sindikat gradbenih delavcev posveča vso pozornost ● V najkrajšem času konkreten program akcij in nalog v zvezi z uresničevanjem koncepta splošnega ljudskega odpora v delovnih organizacijah ter v posameznih organizacijah sindikata gradbenih delavcev Slovenije

Podružbljanje splošnega ljudskega odpora in s tem osveščanje članstva o ciljih tega odpora pomeni eno temeljnih nalog, ki jim sindikat, tudi republiški odbor sindikata gradbenih delavcev, posvečajo vso pozornost. Tako nekako bi lahko povzeli rdečo nit razprave o nalogah sindikata gradbenih delavcev Slovenije pri uresničevanju koncepta splošnega ljudskega odpora, čemur je plenum tega sindikata namenil prvo točko dnevnega reda svoje zadnje seje.

Člani plenuma RO sindikata gradbenih delavcev so v razpravi ugotovili, da bi osnovo njihove konkretne aktivnosti na tem področju vsekakor lahko pomenilo gradivo, ki so ga v zvezi s tem že pripravili v jugoslovanskih in v slovenskih sindikatih. To gradivo — na seji je o njem spregovoril tovariš Julij Planinc, predsednik komisije za splošni ljudski odpor pri RS ZSS — izrecno poudarja, da morajo priprave na splošni ljudski odpor postati sestavni del aktivnosti in delovanja samoupravnih organov v delovnih organizacijah, zlasti pa delavcev samih. Zato mora biti v samoupravnih aktih jasno in konkretno opredeljena tako vloga kot obveznosti delovnih organizacij v pripravi na splošni ljudski odpor. Vsak

posameznik mora natančno vedeti, kakšne so njegove konkretne naloge v vojnih razmerah. Razen povsem informativnega dela in nalog, ki jih na tem področju najhitreje in najbolje lahko opravi predvsem sindikat, je njegova naloga tudi v tem, da poskrbi za aktivno vključevanje žensk in mladine v splošni ljudski odpor in tako vpliva na oblikovanje osebnih vrednot in na neposreden način spodbuja patriotsko socialistično zavest.

Pomembno nalogo pri uresničevanju koncepta splošnega ljudskega odpora, obenem pa tudi pogoj za njegovo uspešno uveljavljanje, vsekakor pomenijo tudi fizična kondicija, dobro zdravstveno stanje in usposobljenost delavcev za različne oblike splošnega ljudskega odpora. Poti do tega cilja je več, vstevši delavske športne igre, ki imajo v gradbeništvu najdaljšo tradicijo in so tudi zajele sorazmerno največje število zaposlenih.

Vprašati pa se tudi moramo, ali so sindikalne organizacije že opredelile svoje naloge na področju splošnega ljudskega odpora v miru in v vojnih razmerah. Gre torej tudi za odgovor na vprašanje, ali so pripravljeni in kako so pripravljeni ter kakšni so načrti delovanja organizacij

in organizacijah, ki jih povezuje RO tega sindikata, so na zadnji plenarni seji zaključili s sklepom, naj posebna komisija do prve seje predsedstva pripravi program konkretnih akcij in nalog s tega področja in naj se področni odbori sindikata gradbenih delavcev Slovenije nemudoma odločijo, s kakšnimi načini in metodami delovanja bi vsak na svojem območju lahko najhitreje in tudi kar najbolj učinkovito praktično uresničevali koncept splošnega ljudskega odpora.

—mG

Pravna posvetovalnica DE

VPRASANJE

V podjetju, kjer sem delala dolga leta in mi je delovno razmerje prenehalo konec junija letos, so po mojem odhodu praznovali obletnico obstoja in ob tej priložnosti delili nekakšne nagrade. Vsi delavci, ki so bili dne 20. 8. 1972. leta v delovnem razmerju, so prejeli polovico mesečnega osebnega dohodka, upokoječji pa so prejeli po 500,00 dinarjev nagrade. Ker navedenega dne nisem bila več na delu v tem podjetju, temveč sem se zaposlila drugje, nisem prejela ničesar; zanima me, ali sem upravičena zahtevati svoj delež.

P. J. — Ljubljana

ODGOVOR:

Menimo, da imate tako v skladu z zakonitimi predpisi kot z veljavno prakso sodišč v podobnih primerih pravico zahtevati določen del osebnega dohodka, ki so ga v podjetju po vašem odhodu delili. Le v primerih, ko gre za delitev sredstev posameznim delavcem zaradi izredne prizadevnosti ali posebnih uspehov, gre za nagrade; če pa so pri delitvi sredstev udeleženi vsi delavci, gre vsekakor za delitev določenega presežka sredstev, ki pa so jih ustvarili

KRANJ

O KODEKSU

V ponedeljek, 4. decembra, je bil v Kranju enodnevni seminar o kodeksu samoupravljalcev Jugoslavije, ki se ga je udeležilo 51 sindikalnih delavcev iz 25 delovnih organizacij.

Seminar ni bil ozko usmerjen samo v razpravo o kodeksu. Udeleženci so najprej v kratkem orisu obudili razvoj samoupravljanja od sprejetja Temeljnega zakona o upravljanju državnih podjetij ter višjih gospodarskih združenj po delovnih kolektivih do vsebinskih značilnosti ustavnih dopolnil XXI, XXII in XXIII. Precej razpoložljivega časa so posvetili tudi opredeljevanju bistva temeljne organizacije združenega dela. Da bi v javni razpravi sodelovali zares vsi zaposleni, da bo kodeks sprejela zares večina samoupravljalcev, so se na seminarju tudi dogovorili, kako pripraviti in izpeljati samo razpravo. V seznanjanje delavcev z vsebino kodeksa, z njegovimi cilji, tvorno razmišljanje o kodeksu in kritično ocenjevanje ter v pritegovanje najširšega kroga udeležencev na sestankih, javnih tribunah, posvetovanjih o kodeksu bodo pritegnili vse razpoložljive sile. Glasilom delovnih skupnosti in internim biltenom bodo naložili skrb za seznanjanje, z vprašalniki o dobrih in manj primernih sestavinah kodeksa pa bodo vsem zaposlenim omogočili izreči svoje mnenje o tem dokumentu.

D. R.

PLENUM RO SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE O DOSEDANJI AKTIVNOSTI IN PRIHODNJI USMERITVI

NA REŠETU ODGOVORNOSTI

Kritično in samokritično o dosedanjem delu, ki kljub mnogim dobrim pobudam in hotenjem ni bilo dovolj uspešno ● V ospredju pozornosti: skrb za organizacijsko in kadrovske utrditev

Poročilo o dosednji aktivnosti in razprava o aktualnih nalogah pri uresničevanju pisma tovariša Tita in izvršnega biroja sta pomenila najvažnejšo točko dnevnega reda ponedeljkove plenarne seje RO sindikata gradbenih delavcev.

Iz poročila sledi, da si je republiški odbor prizadeval zasnovati tako organizacijo, ki bi z ene strani omogočala oblikovanje in uveljavljanje avtentičnih interesov članstva v njihovih neposrednih delovnih okoljih, z druge strani pa povezoval te interese v skupno in enotno politiko ter aktivnost sindikata gradbenih delavcev Slovenije.

Zato, da bi samoupravno učinkovite osnovne organizacije postale temelj celotnega delovanja sindikatov, je republiški odbor posredoval več konkretnih pobud in predlogov. Paleta te njegove aktivnosti začenja s poskusi animiranja osnovnih organizacij s pomočjo sindikalnih poverjenikov in s sklepom o profesionalizaciji posameznih operativnih funkcij v osnovnih sindikalnih organizacijah. „Vmes“ je seveda še veliko drugih zadev, denimo skrb za opredelitev vloge in položaja osnovnih sindikalnih organizacij v statutih delovnih organizacij ter prizadevanje za boljše kadrovske politike tako v republiških forumih kot v osnovnih sindikalnih organizacijah. Zaradi tega je republiški odbor tudi povezoval delo posameznikov v različnih sindikalnih organih s kompleksno kadrovske politike drugih političnih organizacij in samoupravnih organov.

Praksa kaže, da rezultati teh prizadevanj še zdaleč niso takšni, da bi lahko bili z njimi zadovoljni. Osnovnih sindikalnih organizacij, ki v svojih kolektivih res nekaj pomenijo, ki torej izražajo interese svojih članov, je namreč ravno toliko, da lahko služijo kot dokaz, da je to možno doseči. O usklajevanju interesov na višjih ravneh bi lahko rekli, da so medobčinski odbori tega sindikata morda še največ dosegli, vendar vsemu navkljub zelo malo konkretnega! In tretjič: navkljub povezovalni „sindikalne“ in „ostale“ kadrovske politike ni tistih rezultatov, na osnovi katerih bi lahko začeli vplivati na odpravljanje dvoletnosti, oziroma na „sekanje korenin“ tehnokratskih in birokratskih težej. Niso namreč redki primeri, da so tako imenovani funkcionarji nastopali samo takrat, ko so zagovarjali interese svoje delovne organizacije in njeno poslovno politiko, kompleksna politika sindikalne organizacije pa jim ni bila mar ali pa so jo celo prikazovali od primera do primera drugače.

Zavoljo težav, ki nastajajo kot posledica takih razmer, je predsedstvo RO sindikata gradbenih delavcev že pred mesecem sklenilo, da bo na vseh ravneh svoje organizacije terjalo izključitev nedelavnih funkcionarjev, ter da je v organizaciji treba poiskati dvoletnice in jim onemogočiti delo ne le v organih sindikata, temveč tudi na njihovih delovnih mestih.

Naloga vseh sindikalnih organov in organizacij Sindikata gradbenih

delavcev Slovenije torej je, da oenotno delo slehernega sindikalnega funkcionarja, ki deluje v katerikoli republiškem organu. Če član republiškega organa v delovni organizaciji ni deloval po načelih politike ZK, če ni uresničeval neposrednih nalog Sindikata gradbenih delavcev Slovenije, če kakorkoli drugače ni prispeval k razvoju samoupravljanja v svoji delovni organizaciji, nima moralnih in političnih vrtil, da bi še lahko bil član republiškega organa.

NAREDIMO TO, KAR JE TAKO LEPO ZAPISANO!

Razprava na plenarni seji je jasno opozorila, da poročilo o dosedanjem delu in aktivnosti organizacije predstavlja resnično podobo razmer v organizaciji. „Naredimo to, kar je tako lepo zapisano!“ je zahtevalo več članov plenuma republiškega odbora. Konkretni sklep, ki so ga sprejeli, pa je izražen v naslednjem stališču: predsedstvo RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije naj že na prvi naslednji seji začne z akcijo, kot jo je nakazalo v poročilu o dosednji aktivnosti, ki ga je predložilo plenumu v obravnavo in potrditve.

Zanimivo pa je, da člani plenuma republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev v sicer kritični in samokritični razpravi sploh niso omenjali vsebinske usmeritve svoje organizacije. Iz tega je mogoče sklepati, da osnovna idejna in vsebinska usmeritev prizadevanj tega sindikata ni in ne more biti sporna, da so problemi druge, predvsem pa v tem, da kljub določenemu napredku v zadnjem obdobju niso pokazali dovolj vztrajnosti tudi v prizadevanjih za organizacijsko in kadrovske utrditev organizacije. Ta ugotovitev pa pomeni izkušnjo več, kako in kje naj predsedstvo republiškega odbora skupaj z vsemi področnimi organi in osnovnimi organizacijami uresničuje stališče, naj vsak temeljito pomete pred svojim pragom ter ukrepa tako, da bo vsem področjem svoje aktivnosti posvečalo tolikšno pozornost, da bi se v skupni politiki sindikata gradbenih delavcev Slovenije dejansko izražali enotni in po demokratični poti usklajeni interesi njegovega članstva. To je edina možna pot, po kateri naj bi se začeli odmakati od polovičarskih rešitev, ki jih članstvo najbolj obsoja in ki nikakor ne dajejo upanja, da bi po do-

sedanji poti lahko računali z uspehi pri uveljavljanju ustavnih dopolnil, izpopolnjevanju sistema družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov ter, končno, pri uresničevanju politike stabilizacije. To pa so nedvomno tista vprašanja, za katerih razrešitev so tudi delovni ljudje v gradbeništvu v sedanjem trenutku najbolj zainteresirani. —mG

MIRJANA LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

Ne pod odejo — legalno!

Zakaj v sindikatu gradbenih delavcev niso zadovoljni s terenskim dodatkom in z višino nadomestila za družbeno prehrano?

V razpravo o tetah in predlogih stališč CK ZKS o nadaljnjem razvoju sistema družbene upravne dogovaranja in samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov se je pred dnevi vključilo tudi predsedstvo RO sindikata gradbenih delavcev Slove-nije. Ugotovilo je, da predlogi stališč CK ZKS v načelu zaslu-žijo vso podporo, ker z ene strani odpirajo pota takega razvoja, kot smo ga začrtali s sprejetjem ustavnih dopolnil, po drugi strani pa razjasnjujejo večino poj-mov in vprašanj, ki v doseda-njem razvoju sporazumevanja niso bila najbolj jasno oprede-ljena.

Predsedstvo je na seji jasno povedalo, kako si zamišlja kon-kretizacijo posameznih stališč, denimo glede kalkulativnih osebnih dohodkov, nosilcev sporazumevanja, najvišjih in najnižjih osebnih dohodkov ter terenskega dodatka in regresir-anja družbene prehrane. Med-tem ko o prvih treh skupinah vprašanj ne kaže izgubljati be-sed, zaslužita tem večjo pozor-nost in odgovor zadnji dve sku-pini vprašanj: terenski dodatek in regresiranje družbene pre-hrane, ki glede na značaj grad-benih delovnih organizacij pred-stavljata tolikšno specifičnost, da po mnenju predsedstva ter-jata takšno ureditev, ki bo pril-

gojena specifičnim razmeram v gradbeništvu. Konkretno pa gre za naslednje:

Terenski dodatek, omejen na 700 din mesečno, ni več in tudi lani ni zadovoljal za pokrivanje dejanske večjih stroškov bivanja na terenu, kar utemeljujejo tudi izračuni, ki so sestavni del metodologije samo-upravnega sporazuma v gradbe-ništvu. Ti izračuni dokazujejo, da bi moral že lani znašati najvišji terenski dodatek 1190 din oziroma 39,70 din na dan, to je toliko, kot po ne-davnih spremembah družbenega do-govora znaša nadomestilo za stroške prenočevanja, če ni bil predložen rač-un za nočnino. Nesmiselnost vred-notenja teh dveh kategorij nadome-stila pa tudi njuna primerjava je to-likšna, da res ne preseneča, če vse več gradbenih podjetij prehaja na obračunavanje znižanih dnevnih na-mesto nerealno določenih terenskih dodatkov.

Po isti metodologiji izračunani najvišji terenski dodatek bi za leto 1973 morali znašati vsaj 1382 din na mesec ali 46 dinarjev na dan, kar pa bi še vedno bilo komaj 38 % zne-ska, ki gre delavcu, ki ne dela na terenu, temveč samo potuje vsak dan na ta teren!

Za delavce na terenu tudi ni spre-jemljivo zvišanje neobdavčenega zneska za regresiranje prehrane od 50 na 60 din mesečno. Od CK ZKS zahtevajo odgovor na naslednje vprašanje: zakaj delavci, zaposleni v mestih, z namenskimi boni za druž-beno prehrano, lahko nakupujejo tudi predmete, ki nimajo nič skup-nega z regresiranjem prehrane, med-tem ko so delavci na terenu z njimi izenačeni v višini regresa, ki je tak, da ne pokriva niti petine stroškov za postavitev in obratovanje poljskih kuhinj, brez katerih ne bi mogli niti delati niti živeti? Da bi te stvari ure-dili in odpravili očitno krivico, ki se

godí delavcem, zaposlenim pri teren-skem delu, naj bi bila v primeru or-ganizirane prehrane na terenu, kar bi kajpak moralo biti točno oprede-ljeno, dovoljena možnost regresir-anja prehrane do višine 10 din dnevno, kolikor tudi znašajo pove-čani stroški organiziranja prehrane na terenu.

KJE JE KAMEN SPOTIKE?

Če verjamemo tem podat-kom in izračunom, ni pa vzro-ka, da jim ne bi verjeli, bo vse-kakor treba v marsičem spre-meniti, predvsem pa uskladiti konkretne zneske nadomestil za posamezne vrste izdatkov, ki jih priznavamo po sedanjem dru-ženem dogovoru in samouprav-nih sporazumih in ki bodo, vsaj v glavnem, veljala tudi v prihod-nje. To bi bila ena stran ugotov-itev o problematiki terenskih dodatkov in regresiranja dru-žbene prehrane, ki navsezadnje ni aktualna samo za gradbe-ništvu, temveč tudi za vse tiste dejavnosti, ki vsaj zavoljo mon-tažnih in podobnih del tudi za-poslujejo svoje delavce za daljši čas na terenu in ki zdaj, tako kot gradbinci, iščejo „luknje“, skozi katere bi lahko izplače-vale vsaj približno realna nado-mestila.

Gradbinci se tudi še niso po-vsem otesli očitkov, da so in da še na račun terenskih dodat-kov „popravljajo“ višino oseb-nih dohodkov. Da ne bi zašli v

kakršnakoli podtikanja torej ve-lja zapisati, da take prakse, kjer-koli že obstaja, v prihodnje prav-gotovo ne bi smeli več dovolje-vati. Prav pa seveda je, da pred-sedstvo RO sindikata gradbenih delavcev kot organ, ki ima tudi to nalogo, da preverja, ali delov-ne organizacije izpolnjujejo tudi jugoslovanski družbeni dogovor o minimalnih standardih name-stitve in prehrane gradbenih de-lavcev, podpira tiste zahteve svojega članstva, katerih skupni imenovalec je izražen s stali-šcem, naj bodo vsa nadomestila osebnega dohodka pravilno ovrednotena in med seboj usklajena, vsako leto sproti va-lorizirana glede na cilje tekoče ekonomske politike in glede na konkretno gibanje produktiv-nosti in življenjskih stroškov, razen tega tudi legalno izpla-čana.

—mG

● MARIBOR

Zgovorna anketa

Občinski sindikalni svet Maribor je pred kratkim opravil med mari-borskimi delovnimi organizacijami anketo, na katero je od 288 delov-nih organizacij odgovorilo 28 ali 79 %. Namen ankete je bil, sezna-niti se z izplačevanjem kilometrin, dnevnice, plačil za nadure in pa seveda izplačila osebnih dohodkov. Rezultati ankete sicer vsebujejo podatke iz leta 1971, ki pa kljub vsemu ponazarjajo politiko delovnih organizacij.

Iz ankete je razvidno, da je imelo lani osebne dohodke pod 800 dinarjev kar 21 delovnih organizacij, kot kažejo najnovejši podatki pa letos takšnih podjetij ne bo več. Več kot 7000 dinarjev osebnega dohodka so izplačale tri delovne organizacije, in sicer Geodetski za-vod 7697 din, Zavod za zdravstveno varstvo 7327 din in Ferromoto 9470 dinarjev.

Kar zadeva nadure, podatki kažejo, da precej delavcev opravi od 300 do 500 nadur letno, niso pa redki posamezniki, ki naredijo letno tudi več kot 1700 nadur.

Eno najbolj perečih vprašanj so kilometrine in dnevnice. Najvišji zneski izplačanih kilometrin so dosegli celo do 78.000 dinarjev, naj-višja izplačila dnevnic pa so znašala blizu 42.000 dinarjev.

V anketiranih delovnih organizacijah je 222 trgovskih potnikov, njihovi osebni dohodki pa skupaj s provizijo dosegajo v nekaterih primerih tudi 73.000 dinarjev letno. Najvišja izplačana kilometrina, ki jo je izplačalo trgovsko podjetje Ferromoto trgovskemu potniku, znaša 123.000 dinarjev kot so izračunali na konferenci občinskega sindikalnega sveta, bi moral ta trgovski potnik prevoziti dnevno 505 kilometrov! Najvišji ugotovljeni znesek dnevnice za trgovskega potnika pa je dosegel višino 227.740 dinarjev.

Na konferenci Zveze sindikatov Maribor, kjer so obravnavali ome-njeno anketo, so ostro protesti ali proti bogatenju na račun dnevnice in kilometrin.

D. P.

Javnost še ni argument za kritiko

Subjektivno občutenih in obarvanih ter nedokazanih stvari ni mogoče pri-lepiti na aktualni politični trenutek in zato javno ter neargumentirano kri-tizirati vseppek ● V duhu pisma predsednika Tita je: vsak naj pomete najprej pred svojim pragom!

V Kopru se je pred dnevi se-stal razširjeni plenum zveze sin-dikatov obalnih občin Izole, Pi-raña in Kopra. Rekli bi: nič po-srbelega, rutinska zadeva, če ... Če ne bi bila osrednja in skoraj edina točka dnevnega reda raz-prava o nekem „pismu bralca“ (točnejše bralke), ki ga je prej-snji mesec objavilo „Delo“.

Preden preidemo na poro-čanje o poteku seje, smo dolžni v bistvenih potezah pojasniti, zakaj se je neko pismo časopisu (podpisala ga je Marija Vogrič iz Kopra) izkazalo za tako moč-no, da se je moralo sestati naj-višje sindikalno telo na obali. Pismo Vogričeve je v bistvu na-pad na najožje vodstvo obalnih sindikatov, ki naj bi neupravi-čeno skoparilo s sredstvi na ra-čun izobraževanja delavcev, sa-botiralo dogovor o družbenem izobraževanju na obali, izvajalo pritisk na delavske univerze, naj bi se združile, bilo a priori mnenja, da so delavci žrtve de-lovnih organizacij, le-te pa a priori kršiteljice delavčevih prav-ic, kadrovalo vodilne funkcio-narje po sorodstvenih in prija-teljskih zvezah in tako ter po-dobno naprej.

Rekli smo, da se je plenum moral sestati. Obtožbe so bile navsezadnje tako hude, da je moralo vodstvo obalnih sindika-tov v najširši sestavi povedati in ugotoviti, koliko resnice je v pi-sanju Marije Vogričeve. Ne za-radi Marije Vogričeve, temveč iz preprostega razloga, ker bi bili v vodstvu obalnih sindika-tov prav gotovo potrebni „zdra-vilni ukrepi“, če bi bile stvari res take, kot jih je naslikala di-rektorka kopske Delavske uni-verze, kar Marija Vogrič v res-nici je, čeprav se je pod svoj „apel široki javnosti“ podpisala le z imenom in priimkom, svojo funkcijo pa je iz nerazumljivih razlogov utajila.

Če bi zdaj napisali podrobno poročilo o seji vodstva sindika-tov na obali, bi morali predsta-viti dokaj obširno razpravo, ki je napisel izzvenela v odločno zavrnitev obtožb.

Namesto poročila, ki bi za-radi „lokalnega kolorita“ uteg-nil vzbuditi zanimanje samo ob obali, bi radi opozorili na pojav,

ki zaradi škodljivega zgleda da-leč presega kopske meje. Avto-rica članka se je najprej skrla za pismo predsednika Tita in iz-vojnega biroja, nakar je začela sčeljati po obalnih sindikatih, ne da bi se potrudila argumenti-rati svoje trditve. Samo obtožba za obtožbo.

Razumljiva je torej nelagod-nost članov plenuma, ki so pri-čakovali, da bo avtorica članka vsaj v njihovem krogu (bila je povabljen) poskušala posredo-vati svoje dokaze, vendar — je ni bilo.

O čem naj zdaj pravzaprav razpravljamo, smo nekajkrat slišali od tega ali onega razprav-ljavca, če pa nimamo v rokah ničesar konkretnega in lahko samo ugibamo, kaj vse ima Vo-gričeva za bregom. Pravi smisel bi imela samo direktna kon-frontacija iz oči v oči.

In čeprav smo dejali, da ne bomo pisali poročila s seje, vse-kakor ne moremo prezreti enot-no izražene zahteve sindikal-nega plenuma — udeležilo se ga je 54 članov — da mora zveza komunistov oceniti odgovor-nost svoje članice — avtorice

članka — in upravičenost nje-nega javnega delovanja, saj vse tako kaže, da si preveč neodgo-vorno razlaga svoje naloge in pravice „v duhu pisma“. Ob tem bi kazalo opozoriti na to, da do sklepa o nujnosti partijs-ke ocene ni prišlo zavoljo tega, ker bi sindikalno vodstvo ho-telo nekomu drugemu obesiti nalogo, da poskuša postaviti stvari na pravo mesto, temveč zaradi večkrat poudarjenega dejstva, da je večina udeležer-cev plenuma včlanjena v ZK in da torej govore kot komunisti o

družbeni vlogi komunista. V takšnem ozračju je bila z zado-voljstvom sprejeta izjava sekre-tarja obalnega komiteja ZK, da partijsko vodstvo ni bilo vna-prej seznanjeno z vsebino pisma Marije Vogričeve.

Še enkrat: primer iz Kopra smo podrobneje obravnavali predvsem zato, da opozorimo na pojav, ki si v javnem življe-nju nikakor ne bi smel pridobiti domovinske pravice. Javen na-stop, javna obtožba ne sme biti brez argumentov. Tig

DO REŠITVE Z RAZGOVOROM

Na razširjeni seji občinskega sindikalnega sveta Postojna so pred dnevi obravnavali načrt za združitev „Perutnine-Emona“ Ljubljana s perutninarskim kombinatom iz Pivke. Zamisel o integraciji perutninarskih proizvajalcev v Sloveniji ni nova. Do konkretnjših stikov je prišlo doslej zlasti med „Perut-nino-Emona“ in kombinatom v Pivki. Gospodarske in tehnološke prednosti združitve so ob-delali v posebnem elaboratu in koncept združitve prikazali tudi

s stališča ustavnih dopolnil, oziroma temeljnih organizacij združenega dela.

Gospodarske in tehnološke prednosti združitve so očitne; kljub temu pa so se pojavila na-sprotovanja v agrokombinatu Emona. Tu menijo, da bi sode-lovanje lahko izpeljali tudi v obliki poslovno-tehničnega so-delovanja. Spričo vseh teh dej-stev so na omenjeni razširjeni seji sprejeli pobudo, naj pride do neposrednega razgovora med vsemi zainteresiranimi partnerji.

DA NE BI ZA OBŠLI VOLJE DELAVCEV

PO PLENUMU REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV STORITVENIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE

Na minulem razširjenem plenumu republiškega odbora Sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije so člani obravnavali gra-divo za 8. kongres slovenskih sindikatov, razen tega da so spre-govorili tudi o uresničevanju ustavnih dopolnil v delovnih organi-zacijah in poslušali informacijo o spremembah in dopolnitvah dru-žbenega dogovora o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v gospo-darstvu.

DOSLEDNO UVELJAVLJANJE USTAVNIH DOPOLNIL

„Z dokumentom Idejnopoli-tične osnove in sklepi o delova-nju slovenskih sindikatov ozi-ro-ma usmerjenost naše organiza-cije v prihodnjih štirih letih,“ je dejal v svojem uvodnem raz-mišljanju predsednik republi-škega odbora Jože Vidic. „Naj spomnim, da smo dobršen del vsebinsko podobnih ciljev spre-jeli že na našem kongresu no-vembra lani. Bistvo naše usme-ritve je po mojem prepričanju naše vsakodnevno prizadevanje za načrtno uveljavljanje vseh

celoten delavski razred na to pripravljen; poznati mora bistvo ustavnih dopolnil, biti mora pri-merno izobražen, da bo sposo-ben uveljaviti svoje neodtujljive pravice in dolžnosti. Svoje prav-ice in dolžnosti si morajo de-lavci tudi formalno opredeliti v interni zakonodaji, s samo-upravnimi sporazumi pa naj se določijo pravila ravnanja in medsebojnih odnosov do širše družbene skupnosti. V tem smi-slu je treba razvijati tudi dele-gatski sistem in odnose v vseh družbenopolitičnih skupnostih, da bi tako lahko delavci uvel-javljali svoje avtentične inte-rese in da bi mogli vplivati na odločitve na vseh ravneh.

Namen prizadevanj na po-dročju družbenega dogovaranja in samoupravnega sporazumeva-nja bi moral biti, so med dru-gim zapisali v sklepe plenuma, da delavci na vseh ravneh odlo-čajo ne samo o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, marveč o celotni družbeni reprodukciji. Zato so se člani plenuma za-vzeli, naj bi sporazumevanje in dogovarjanje razširili na celotno področje družbene reproduk-cije. Samo v tem je po oceni re-publiškega odbora tega sindi-kata zagotovilo, da bomo v res-nici odpravili odtujene centre ekonomske moči.

TUDI V ORGANIZACIJO DELEGATSKE ODOSE

Hkrati pa je treba zasnovati tudi učinkovitejši sistem organi-ziranosti delavcev v sindikalni

organizaciji. Delavski razred mora biti v prihodnje organizi-ran tako, da se brez njegovega soglasja ne bo moglo zgoditi ni-česar, kar bi lahko vplivalo na osebni in družbeni položaj de-lavcev.

Ko so člani plenuma razprav-ljali o nadaljnji organiziranosti sindikatov — uvodno besedo o tem je imela Mira Frolov, taj-nica republiškega odbora — so poudarili, da je osnovna organi-zacija najpomembnejše področ-je delovanja sindikatov. Zato je prav zdaj v pripravi na VIII. kongres in neposredno pred občinskimi zbori — primeren čas za razgovor o tem, kako delo-vati, da bomo zagotovili učin-kovito delo osnovnih sindikal-nih organizacij. V razmišljanjih o tem vprašanju pa je treba še posebej opozoriti na kadrovsko politiko, ali — koga bomo izbra-li v nova vodstva osnovnih orga-nizacij!

In slednjič, za uspešnejše de-lovanje sindikalne organizacije je nedvomno sila pomembno uveljavljanje delegatskih odno-sov tudi v organizaciji. V statu-tu delegatski sistem sicer ni predviden, je opozorila Mira Frolov, kljub temu pa le-ta do-loča, da se volijo republiški organi sindikata po nekakšnem delegatskem načelu; tako so bili republiški organi sindikata že neposredno izvoljeni na občin-skih in medobčinskih volilnih konferencah. Do kongresa Zve-ze sindikatov Slovenije pa se je treba dogovoriti tudi o obliko-vanju nekaterih novih organov — denimo konference, sestavlje-ne po delegatskem načelu — da bi tako razširili sedanje organe in da bi tudi po tej poti zagoto-vili neposrednejši vpliv članstva na delo organizacije.

M. Ž.

ustavnih dopolnil, kar lahko po-imenujemo: boj za neposredno samoupravljanje, boj za uvelja-vitev delavskega razreda, da bo resnično odločal o dohodku in da ga resnično nihče ne bo mogel odtujevati. Toda dogovoriti se tudi moramo, kako in na kakšen način bomo to dosegli v praksi ...

Tudi mnogi razpravljavci so bili enotni v oceni, da mora biti

... v jugoslovanskih sindikatih

OSTAVKE SO PREMALO

MAKEDONIJA

Sindikati v Skopju so sprejeli akcijski program za uresničevanje nalog, ki jih nakazuje pismo predsednika Tita in izvršnega biroja. Zavzeli so se, naj sindikati v prihodnje veliko bolj odločno posežejo v družbenopolitično življenje in si prizadevajo dosledno odstranjevati napake. Tako med drugim zahtevajo, naj bi se v prihodnje ne zadovoljevali več samo z ostavkami tistih, ki so se bodisi materialno bodisi moralno prekršili pri svojem delu, temveč je treba zahtevati, da jih delovni kolektivi izključijo iz delovnih organizacij ter iz zveze komunistov. Vsi tisti direktorji, ki so privledli delovne organizacije v stečaj, po mnenju skopskih sindikatov v prihodnjih letih ne bi smeli več opravljati te funkcije. Še posebej pa so poudarili, da morajo v vseh delovnih organizacijah proučiti, v kakšnih razmerah se bodo znašli, ko bodo stopili v veljavo napovedani stabilizacijski ukrepi. Več pozornosti bo treba v prihodnje posvetiti tudi uporabi sredstev družbenih skladov ter skladov delovnih organizacij, saj je za današnji čas še vedno značilno, da o teh sredstvih odločajo le ozke skupine ljudi.

Napovedane omejitve

Izvršni svet Vojvodine bo predlagal pokrajinski skupščini, da po hitrem postopku sprejme zakon o posebnih pogojih pri ustanavljanju tako imenovanih podjetij skupin občanov. Vojvodina bo prva družbenopolitična skupnost, ki bo poostрила pogoje za ustanavljanje in delo teh podjetij. Podjetja, ki jih ustanavljajo skupine občanov, ne bodo mogla delovati v prometu blaga na drobno, ne bodo smela oprav-

ljati komisijskih uslug, uskladiščevanja, špediterstva, prevozov vseh vrst, projektiranja, gradenj, se ukvarjati s proizvodnjo reprodukcijskega materiala vseh vrst in končno — ne bodo se smela ukvarjati z založniško-tiskarskimi posli. Občani, ki bodo ustanavljali takšna podjetja, bodo morali zagotoviti milijon dinarjev — občine pa lahko ta znesek še povešajo — kot depozit pri organizacijski enoti SDK.

MAKEDONIJA

STOP ZA HONORARCE

Sobranje Makedonije pripravlja zakon o spremembah in dopolnitvah sedanjega zakona, ki ureja zasedanje delovnih mest z nepopolnim delovnim časom. Honorarno bo mogoče delati samo v soglasju z delavskim svetom tiste organizacije, v kateri bo „honorarce“ stalno zaposlen. Honorarje naj bi izplačevali na blagajni organizacije, kjer je „honorarce“ stalno zaposlen. Poleg tega bodo točno določili, na katere delovna mesta z nepopolnim delovnim časom lahko sprejemajo „honorarce“.

ČE SI PRI POLNI SKLEDI...

Zavarovalnice so bile v zadnjem desetletju vedno pri vrhu lestvice osebnih dohodkov oziroma v privilegiranem položaju. Lani je zaposleni v zavarovalnicah prejel v poprečju 26.969 dinarjev osebnih dohodkov (koliko šele vodilni!) v celotnem gospodarstvu pa le 17.155 dinarjev. Na zaposlenega so zavarovalnice izločale v sklade 23.194 dinarjev, v celotnem gospodarstvu pa 8.885 dinarjev. V sklade skupne porabe so na-

ložile 6.056 dinarjev v primerjavi s 1726 dinarjev v celotnem gospodarstvu.

Namesto komentarja naj ponovimo le staro zahtevo: v zavarovalstvu bi morali vpeljati takšne oblike samoupravljanja in gospodarjenja, ki ne bodo samo formalno dopuščale nadzora zavarovancev nad njihovimi sredstvi, temveč bodo zagotavljale njihov dejanski vpliv na gospodarjenje zavarovalnic.

ZAKAJ DAVEK ZA STABILIZACIJO?

Kot je znano, so se vse republike in pokrajine sporazumele, da bodo vpeljale poseben davek za stabilizacijo gospodarstva. V osnutku dogovora o tem piše, da bodo republike in pokrajine določile, katere kategorije zaposlenih in po kakšnih merilih bodo plačale davek, ki je skupaj z novim, večjim davkom na promet proizvodov, predvsem trajnih porabnih dobrin, namenjen za stabilizacijo gospodarstva.

Doslej še noben republiški ali pokrajinski izvršni svet ni sprejel sklepa o uvedbi novega davka, pričakujejo pa, da jih bodo sprejeli še v decembru. Izvršni organi republik bodo torej določili, ali bodo vsi zaposleni obdavčeni enako ali pa bodo nekatere kategorije zaposlenih izvzeli iz te obdavčitve.

Čeprav torej zdaj povsod uradno razpravljajo o osnutku resolucije o ekonomski politiki za prihodnje leto, pa vsi govore v bistvu le o vprašanju, kako se izkupati iz nelikvidnosti. Hkrati z dogovorom o vpeljavi posebnega davka za stabilizacijo je postalo bolj jasno, s čim misli država — zvezna ali republiška, vseeno katera — konkretno podpreti to akcijo. Upamo tudi lahko, da ta podpora ne bo preveč slonela na denarni emisiji, čeprav se država navadno rada odloči prav za tiskanje denarja, če grozi, da bo treba zategniti pas povsod, kjer trošijo zaradi sklepov države. Finančne operacije, ki bi se opirale pretežno na emisijo, bi nas kaj hitro vrnile na mesto, kjer smo že bili, v predreformne čase. Vendar pa naj tisti, ki goji iluzije, da se je iz nelikvidnosti mogoče izkupati le na račun gospodarstva, pogleda, kako te dni v podjetjih zbirajo denar za izplačilo plač!

Denar kaže potemtakem državi nujno iskati le tam, kjer ga kaj je, to je pri prebivalstvu. Največji del denarja je namreč v rokah pre-

bivalstva oziroma na žiro računih občanov in na hranilnih knjižicah. Od leta 1970 do julija letos so se sredstva prebivalstva povečala od 15,4 kar na 21,3 milijarde dinarjev!

Za ljudi, ki se ukvarjajo z ekonomsko politiko, pa so še zanimivejši podatki v odstotkih, koliko denarja je v čigavih rokah. Tako ga ima gospodarstvo skoraj trikrat manj kot prebivalstvo. Zajezi pretok denarja v roke prebivalstva se torej veliko bolj splača kot na novo obremenjevati gospodarstvo, ki se že tako in tako utaplja v dolgovih. Zato mnogi že zdaj navdušeno ploskajo predlogu o vpeljavi davka za stabilizacijo, čeprav se še ne ve, ali bo prizadel tiste z globljim žepom ali vse enako, produktivne organizacije, ali tudi tiste, ki gospodarijo na meji rentabilnosti. Ve se le, da tam, kjer nič ni, tudi ni kaj vzeti!

Kakorkoli že obračamo predlog o uvedbi davka za stabilizacijo in omenjena dejstva, nam mora biti jasno, da gre spet za administrativno prelivanje denarja v korist nizko produktivnega dela. Razponi v osebnih dohodkih se že tako vse bolj zožujejo, z njimi pa tudi davčna osnova za krkršne koli že posebne obdavčitve denarnejših občanov. Gospodarstveniki so celo izračunali, da bi razdelitev petine celotnega plačnega sklada v državi pomenila enake osebné dohodke za vse.

Davek za stabilizacijo torej ne bo pomenil drugega kot obdavčitev produktivnega in konkurenčnega dela v korist podporeja in v škodo ekonomskih zakonitosti. Da, še to kaže zapisati: tudi pritisk za odložitev ostrih ukrepov proti nelikvidnim, saj naj bi s tako zbranim denarjem blažili težave nelikvidnega in zadolženega dela gospodarstva.

VINKO BLATNIK

SRBIJA

Ostrejša obdavčitev virov bogatenja

V Beogradu je za skupni dohodek občanov v letošnjem letu davčna osnova znašala 25.000 dinarjev, za leto 1973 pa predlagajo, da bi bila 40.000 dinarjev. Ker je promet nepremičnin pomemben vir bogatenja in nastajanja socialnih razlik, pričakujejo poostreitev davka na promet oziroma zajemane mestne rente po ostrejši progresivni lestvici. Ostrejša obdavčitev je predvideno tudi za dohodke, ustvarjene na osnovi intelektualnih storitev.

Čeprav so prejemki upokojencev, ki so še v delovnem razmerju, visoko obdavčeni, da bi se delovnim organizacijam ne splačalo zaposlovati upokojencev, pričakovanih rezultatov ni, kajti izplačila upo-

kojencem, ki so v delovnem razmerju, se še naprej povečujejo. Zato bodo predlagali povečanje davčne stopnje na prejemke upokojencev celo nad 50 %.

K vsemu temu ni kaj reči. Za dobičkarje in neupravičene zaslužkarje je zapihal oster veter

in prav je, da je! Nekoliko moti le letošnja beograjska davčna osnova 35.000 dinarjev oziroma predlagana — 40.000 dinarjev, medtem ko znaša v Sloveniji še vedno 25.000 din. Zakaj vsak po svoje režemo zaslužni dohodek?

Kako iz izgub?

Skupne investicijske prekoračitve znašajo na Kosovu 860 milijonov din, izgube pa 353 milijonov dinarjev. Več kot 70 je takšnih delovnih organizacij, katerih žiro računi so že dlje blokirani, ali pa so prekoračile investicije in imajo poleg tega še nepokrite izgube. Blokirane žiro račune imajo največje organizacije s po nekaj tisoč delavci.

V delovnih organizacijah pa si, po oceni družbenopolitičnih organizacij, zelo malo prizadevajo, da bi popravili te razmere, pač pa je čutiti, da „nekaj pričakujejo“. Le malo organizacij tudi ve, kakšen bo njihov položaj po novem letu, gotovo pa je, da bo zaostritev predpisov o investicijski porabi privedla do prekinitve gradnje nekaterih objektov. S tem v zvezi nastaja dilema: kako uporabiti sredstva iz sklada federacije za razvoj Ko-

sova. Ali del teh sredstev odšteti za kritje prekoračitev ali pa jih nameniti za nove objekte, na že začelih pa ustaviti delo. Slednja rešitev pa bi razen drugega ogrozila predvideno stopnjo zaposlovanja, kar bi povzročilo dodatne politične probleme.

Težko bo!

V Črni gori je v primerjavi z drugimi republikami največ organizacij, ki bodo tako ali drugače prišle v sanacijski postopek ali celo v stečaj. Po podatkih z dne 31. oktobra letos je imelo dolgove nad 90 dni kar 80 podjetij v višini 492 milijonov dinarjev, dlje kot tri mesece pa je imelo blokirane žiro račune 70 organizacij, v katerih dela 32.000 delavcev oziroma 38 % od skupnega števila zaposlenih.

TE DNI SO REKLI

Član izvršnega biroja predsedstva ZKJ KRSTE AVRAMOVIĆ na 3. seji konferen- ce Zveze komunistov Jugoslavije:

Kritična analiza dosedanje prakse in spoznanj kaže, da ne moremo biti zadovoljni s stopnjo udeležbe mladine v družbenopolitičnem življenju in s stanjem njene družbenopolitične organiziranosti. Gre za naslednja dejstva: velik del mladine nangažiran v oblikah neposredne socialistične demokracije in je izven organiziranega samoupravnega in političnega življenja, izven dejavnosti socialistične zveze in zveze sindikatov pa tudi izven mladinskih organizacij. Zveza mladine in zveza študentov bolj živita in delujeta prek forumov, ki se pretežno vedejo kot splošni politični predstavniki mladine. Zato je omejen vpliv teh organizacij na široke plasti mladine, na reševanje problemov družbenega življenja in na politično življenje družbe. To se zlasti kaže v tem, da je delavska mladina premalo zastopana in ima premalo vpliva v zvezi mladine, zlasti še v njenih forumih.

V praksi je prišlo do razbijanja mladine v organizacijskem in akcijskem smislu, in sicer prvič z obstojem dveh družbenopolitičnih mladinskih organizacij — zveze mladine in zveze študentov — in drugič, zavoljo razdrobenosti političnega organiziranja in zbiranja mladine po interesih. V takšnih razmerah je bil resno oslabljen vpliv ZK pa tudi zveze mladine na življenje in delovanje specializiranih družbenih organizacij, v katerih se zbira mladina. To znatno otežkoča boj za idejnopolitično in akcijsko enotnost mladega rodu.

ZK se zavzema za širšo in aktivnejšo udeležbo mladine v družbenem in političnem življenju. Zavzema se za krepitev vpliva mladine pri razreševanju problemov družbenega razvoja in pogojev za lastno eksistenco, kar pa je bistveno odvisno od njene množičnega in neposrednega sodelovanja v vseh oblikah samoupravnih socialistične demokracije, predvsem v družbeni bazi. Vprašanja svojega družbenoekonomskega položaja lahko zaposlena mladina uspešno rešuje z aktivnim sodelovanjem v organizacijah in akcijah zveze sindikatov. Mladinske organizacije — začeti s krajevno skupnostjo, občino pa vse do federacije — morajo delovati kot konstitutivni element in sestavni del socialistične družbe.

Organiziranje zveze mladine zato ni ozko organizacijsko, temveč pomembno idejnopolitično vprašanje!

Ne gre za ukinitve mladinskih družbenopolitičnih organizacij niti ne za zoževanje vloge interesnih organizacij, v katerih se zbira mladina. Prav tako ne more biti govora o mehaničnem združevanju mladinskih organizacij, kakršne so zdaj. Bistvo je v nujni potrebi, da reorganiziramo in temeljito preobrazimo zvezo mladine, zvezo študentov in interesne družbene organizacije, v katerih se zbira mladina, da bi v vseh mladinskih organizacijah in oblikah dejavnosti čim pristneje prišli do veljave in bili socialistično usmerjeni raznovrstni interesi, težnje in ustvarjalnost vseh delov mladine, da bi se ta uspešneje usposabljala za neposredno angažiranje na vseh področjih družbenega življenja, v samoupravnem družbenopolitičnem odločanju, usposabljala za prevzem svojega dela odgovornosti za rezultate družbenega razvoja.

Potrošnikove rešetke

EXPORT KOVINOTEHNA IMPORT

Sporočamo, da smo letošnje čestitke za 29. november — praznik republike, posredovali v skromnejšem obsegu, ker želimo na ta način prispevati k splošnemu varčevanju — stabilizaciji gospodarstva. Del teh sredstev (5.000.— din) smo namenili osnovni šoli v Šmarju pri Jelšah za nakup učil.

PODOBE NAŠEGA ČASA

— Kaj, kako treska!
— Skrajni čas! Tudi, če bi že prej, bi ne škodilo!
— Pa misliš, da bo kaj moč?

— Kaže, da bo. Štefan ne maha več nikomur s knjižico pred nosom. Tudi kolegij ni od takrat še nobenega postavil pred vrata.

— Jaz pa mislim, da se kaj posebnega ne bo zgodilo. Veliko grmenja, malo dežja!

— Ne, ne, jaz pa ne mislim tako, kot ti. Kjer je dim, je tudi ogenj. Brez skrbi, da je!

— Že, že! Ampak povej mi človeka, ki bo pri nas rekel jasno besedo. Ga poznaš?

— Čakaj, čakaj, ne mi zdaj skakati v hrbet! Se bo že našel kdo...

— Poznaš kakšnega takšnega?

— Zaenkrat res nobenega, ampak brez skrbi bodi, da kar tako vsa stvar ne bo šla mimo. Si bral, kaj je Štefan rekel? Rekel je, in to zelo jasno, da je zdaj čas za dejanja. Vidiš, dejanja se zahteva, ne le besede! Zato pa zdaj vsi lezejo v mišje luknje.

— Kaj ne bi bral, vsi smo brali. Ampak Marjan je rekel to stvar še bolj jasno. Rekel je, da je treba iti v konkretno realizacijo, ne pa se uspavati na lovoričkah. A si ti tudi to bral?

— Ne, ampak slišal sem to na televiziji. Še bolj jasen pa je bil Filip, ki je rekel, če

se ne motim, naj končno vsak začne pometati pred svojim pragom. Ali ni to zelo jasna direktiva.

— Kaj se to pravi: pred svojim pragom. Ali naj tudi midva pometava?

— Tudi, zakaj ne?

— Kako?

— Če te spet kdaj nadere, ne stisniti repa med noge, ampak je treba tudi kakšno povedati nazaj.

— Beži, beži! Si pozabil, kaj je naredil s Poldetom, ko

morali s pepelom po glavi, prav tisti pri nas največ govorijo. To me skrbi.

— To je res. Vendar pa bi te to ne smelo skrbeti. Tudi midva imava zdaj pravico kaj povedati.

— Že, že, pravico! Pa posledice?

— Posledic ne sme biti, če je vse res, kar bi lahko rekla.

— A bi kaj rekla?

— Naj reče raje kdo drug, jaz ne bi.

Slovenci kremeniti

mu je nekaj zabrusil v obraz? Zgrabil ga je za vrat in brcnil iz pisarne, knjižico pa poslal po pošti. No, Polde je hitro našel drugo službo, ko ima šole. Kam pa naj jaz grem, ko sem se tu priučil.

— Mislim, da bi te zdaj ne upal brcniti čez prag, odkar se bolj glede na delavca.

— Kako pa veš, da se bolj gleda?

— Ja, govori se! Vsi govorijo o delavskem razredu, to pa ni kar tako.

— Kaj veš, če se ne bi upal. Zadnjič nas je prav on dve uri moril s pismom, čeprav smo ga že vsi brali. Vidiš, tako je: tisti, ki bi se

— Kdo? Preveč se jih je že opeklo.

— Ali misliš, da bi se tudi midva?

— Lahko bi se, kaj se ve! Zato pa jaz že ne bom prvi kaj rekel.

— Če je tako, tudi jaz ne.

— Naj raje kaj reče kdo drug.

— Ja, tako je, kdo drug naj prvi kaj reče, potem bova pa tudi midva povedala svoje, ne?

— Seveda bova!

— Naravnost in odkrito, ne?

— Tako je! Naravnost in odkrito!

VINKO BLATNIK

OBISK V VIDMU OB ŠČAVNICI

Z voljo in pridnostjo

Videm ob Ščavnici, v središču Slovenskih goric, je kraj, kjer živijo skromni ljudje. Na to me je pravzaprav opozoril droben dogodek, ko sem plačeval nočnino — komaj 15 dinarjev za noč — za spanje v tečajniškem domu, ki sodi v okvir Zavoda za pospeševanje uporabe električne energije v kmetijstvu.

MERI KREFT, žena podpredsednika radgonske občine Vlada Krefta, vodi omenjeni zavod. Nisem imel drobiža in sem ji plačal kar 20 dinarjev s pripombo „ostalo pa kar

Ludvik KETIŠ, predsednik krajevne skupnosti Videm ob Ščavnici

obdržite“. Branila se je. „Če pa že tako hočete, potem bo šlo pet dinarjev v dobrodelne namene“, je končno popustila. Tako sva se zapletla v pogovor.

NEKAJ POSKUSNI, DANES NEPOGREŠLJIVI CENTER

„Nekako pred osemnajstimi leti smo se odločili, da bomo v Vidmu ob Ščavnici organizirali v Sloveniji prvi poskusni center za uvajanje uporabe električne energije v kmetijstvu. S pomočjo vse Slovenije, še posebej pa s pomočjo slovenskega elektrogospodarstva smo si zgradili zmrzovalnico, kopalnico, pralnico in tečajniški dom“, je pripovedovala. „O pralnici danes skoraj ne morem več govoriti, saj pralne stroje upo-

rablja le še devet gospodinj in mislim, da je pralnica že v celoti opravila svoje poslanstvo...“

„To pomeni, da so si na kmetijah že kupili lastne pralne stroje?“

„Da, v šestdesetih gospodinjstvih so si jih kupili.“

„Kaj pa zmrzovalnica, kopalnica, tečajniški dom?“

„Zmrzovalnico in sušilnico še danes uporabljata blizu 130 gospodinjstev v Vidmu ob Ščavnici in okoliških vasi ter zaselkov. Vsak večer je zmrzovalnica pol ure odprta, in tako lahko njeni uporabniki prinesejo v globoko zmrzovanje meso, sadje in drugo hrano, ki služi kot ožimnica. Če pa gre za večje količine, na primer, ko hoče kmet globoko zmrzniti na kose zrezano tele ali prašiča, je zmrzovalnica odprta tudi več časa. Kmetom, ki še niso vešč, kako se pripravi meso za globoko zmrzovanje, tudi pomagamo in jim svetujemo.“

„Je to vse skupaj zelo drago?“

„Uslugi plačujejo kmetje po 44 par za kilovatno uro. To pa še zdaleč ni dovolj, zato dobimo še dotacije in najrazličnejšo pomoč od delovnih organizacij, največ pa od slovenskega elektrogospodarstva.“

TUDI PO 40 DEKLET V TEČAJU

Meri Kreftova se je razgovorila in pripovedovala, da tudi kopalnica še zmeraj zelo prav pride, zlasti za šolske otroke, posebej za tiste, ki se manj radi umivajo. Zato so na šoli uvedli enkrat tedensko obvezno kopanje. Sicer pa je njihova kopalnica odprta od petkih in sobotah.

In zdaj smo v tečajniškem domu. „To je naš izobraževalni center, kjer skušamo mlada dekleta pripraviti za življenje, da bodo dobre matere in gospodinjke. Naučimo jih uporabljati najrazličnejše gospodinjne aparate, imamo predavanja o osebni higieni, največ pozornosti pa posvečamo priročajem tečajnice, ki se začne v decembru in konča v marcu naslednje leto. Zanj je veliko zanimanje, saj se ga udeležijo tudi po 40 deklet.“

V tečajniškem domu so tudi prenočišča, ki jih uporabljajo tečajnice, zlasti tiste iz oddaljenih krajev.

Poleti pa tečajniški dom služi turizmu. V njem organizirajo prenočišča, kajti vedno več je turistov, ki zaidejo v te kraje. Zlasti lovni in ribolovni turizem v bližnjem Blaguskem jezeru inata tu velike perspektive.

UJMA IN VEČNI BOJ Z NARAVO

Tudi Vidmu ob Ščavnici in okoliškim vasem in zaselkom zadnja ujma ni prizanesla. Obiskal sem LUDVIKA KETIŠA, predsednika krajevne skupnosti, ki je sicer zaposlen v poslovalnici podjetja „Tobak“, doma pa ima na skrbi še 3,5 hektara zemlje. Časa za pogovor je bilo pravzaprav malo. Ludvik Ketiš se je odpravil na vajo za igro „Velika puntarija“, domačega avtorja Bratka Krefta. Uprizorili jo bodo v maju prihodnje leto, ko bo v Vidmu ob Ščavnici velika proslava kmečkih uporov. Pa o tem kdaj drugič.

V naši krajevni skupnosti je 24 vasi in zaselkov in na skrbi imamo več kot 60 kilometrov cest,“ je na kratko predstavil svoje „amatersko“ delovno področje. Kajti Ludvik Ketiš za delo v krajevni skupnosti ne dobi niti dinarja, pa tudi drugi ne.

„Vse opravimo zastonj, le delavca, ki nam je uredil pokopališče, smo plačali zelo skromno. Toda glede na probleme, s katerimi se ukvarja krajevna skupnost in glede na njeno velikost, bomo morali kmalu zaposliti profesionalnega človeka.“

In že sva bila pri denarju. Povedal je, da komaj 2.000 dinarjev pride letno na eno vas. Enkratni dovoz peska za popravilo cest pa velja tudi do 280 dinarjev. Potem je tu javna razsvetljava, ki jih mesečno velja 800 dinarjev. Iz občinskega proračuna pa dobijo za vse potrebe krajevne skupnosti komaj 50.000 dinarjev. In vendar sem dobil vtis, da so Videm ob Ščavnici in tudi drugi kraji urejeni. Za to pa gre zasluga vsem prebivalcem, ki jih je v skupnosti blizu 3.000 in nikoli ne rečejo „ne“, če je treba poprijeti za delo.

„Zdaj pa so nas prizadele še poplave“, je naprej navezal razgovor predsednik krajevne skupnosti. „Od solidarnostnega sklada smo dobili 100.000 dinarjev, od tega smo 20.000 dinarjev že porabili za popravilo kanalizacije. Ostalo pa bo šlo za popravilo cest. Seveda tu ni všteti denar, ki so ga dobili posamezni kmetje iz solidarnostnega sklada za semena.“

Se sva se pogovarjala o najrazličnejših stvareh. Opozoril me je tudi na novo asfaltirano cesto od Vidma ob Ščavnici do Blagusa. Res da je kratka, toda za kraj velika pridobitev.

„Veste, tu se vedno bojujemo z naravo. Dva dni dežuje, pa so poplave. Pa vendar z voljo in pridnostjo popravimo vse, kar nam vode pokvarijo. To priložnost pa bi izkoristil tudi za zahvalo vsej Sloveniji, ki je pomagala ob naši veliki nesreči.“

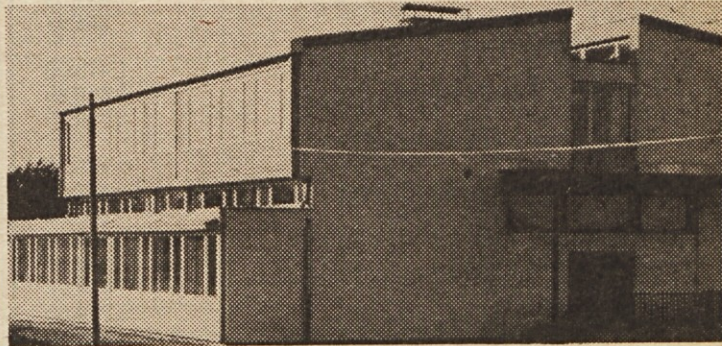
Tekst in slike:
MILAN ŽIVKOVIČ

Za dan republike so v Vidmu ob Ščavnici odkrili spomenik solidarnosti, delo kiparja Milana Kristana, v spomin na solidarnostno akcijo vse Slovenije pri zbiranju sredstev za prizadeto severovzhodno Slovenijo

Akcija uspela

Na žiro računu sklada za pomoč severovzhodni Sloveniji se je do konca minulega meseca zbralo 20.068.274 dinarjev, to je 100,43 odstotka od predvidene vsote. Na predlog prizadetih je upravni odbor sklada sklenil regresirati: 3674 ton semenske pšenice po 1 dinar za kilogram, 592 ton semenske koruze po 3 dinarje za kilogram in 2.500 ton semenskega krompirja po 0,80 dinarjev za kilogram. S tem bo porabljenih blizu 7,5 milijona dinarjev za regresiranje semen. Vsak tako naložen dinar, ki so ga prispevali naši delovni ljudje, bo povmil najmanj trikratno vrednost. Nadalje je upravni odbor sklada odobril desetim prizadetim občinam 8 milijonov dinarjev za delno odpravo škode na komunalnih objektih. O pomoči za odpravo direktne materialne škode, ki so jo imele delovne organizacije, zlasti še kmetijske organizacije, bo upravni odbor sklepal na naslednjih sejah in za to odobril ustrezno pomoč.

Nova osnovna šola

Prva nagrada v Ruše

Prejeli smo 1586 rešitev nagradne križanke, ki je bila objavljena v 47-48 številki Delavske enotnosti, dne 27. novembra 1972. Med pravnimi rešitvami smo izžrebali nagrade, ki jih prejmejo naslednji:

1. nagrada — 100 dinarjev prejme: Branko STANI, Šolska 20, 62342 Ruše, 2. nagrada — 50 dinarjev prejme: Franc KOVAC, 61433 Radeče 14, 3. do 10. nagrade po 10 dinarjev prejmejo: Marija PRESEKAR, Petrovčeva ul. 7, 61320 Domžale, Boris DEBELAK, Krmelj 30, 68296 Krmelj, Marko PICEK, Koštalova 1, 68000 Novo mesto, Ernest SPANŽEV, Dobja vas 7, 62391 Prevalje, Angela MAJES, Kropa 104, 64245 Kropa, Rezka MIHELČIČ, Trubarjev trg 5, 64000 Kranj, Tončka HRMSEK, Stari trg 11, 61000 Ljubljana, Štefan KRALJ, Cesta 4. maja 70-A, 61380 Cerknica.

Vsem nagrajencem bomo nagrade poslali po pošti.

PRAVILNA REŠITEV:

VODORAVNO: Etna, avtomobil, trier, izodinama, kapital, Donat, loj, ikt, natak, strn, maršal, Rio, aelita, predsednik republike JT, LZ, igra, Kristan, LM, Oita, Modna hiša, grm, Alah, steklarina, arena, Aero, ion, Ir, orolog, matrika, P, da, xt, as, balin, Igor, briga, Ru, aki, sekstola, renesansa, S, Dneper, klet, otinek, trpin, Stevo, Eda, Zittau, aralija, at, zvonik, IK, tovarišija, KT, oniks, Salinas, Tamar, atalanta.

turkcaffe

mešanica mlete pražene kave

netto
100
g

broga
PREHRANBA NA INDUSTRIJA PORTORUŽ

V SOLIDARNOSTNI AKCIJI

V tej in v naslednjih številkah Delavske enotnosti bomo objavili seznam vseh vplačnikov v republiški solidarnostni sklad za pomoč prizadeti severovzhodni Sloveniji, in to po dnevih vplačil.

Republiški svet ZSS in gospodarska zbornica se ob tej priložnosti iskreno zahvalujeta vsem za razumevanje in izkazano pomoč.

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Kulturna skupnost, Jesenice	43,00
Brivnice, Trbovlje	546,70
Občinski komite ZK, Ljutomer	41,40
Otroški vrt, G. Radgona	206,75
Kmetijski šolski center Rakičan, Murska Sobota	625,35
„Kreda“, Bled	737,95
Občinska konferenca ZMS, Brežice	54,00
OŠ Griže, odd. Liboje	191,00
TIS Sevnica	344,80
Osnovna šola, Tržišče	815,00
Osnovna šola, Boštanj	420,20
Ptuj – praznitev računa	17.757,70
Veterinarska postaja, Mozirje	255,50
Zdravstveni dom, Kranj	20.030,00
Zavod za korekcijo sluha in govora, Portorož	1.000,00
Posebna osnovna šola, Maribor	2.864,00
Krajevna organizacija RK, Šempeter	1.150,00
Kmečki glas, Ljubljana	3.000,00
Savske elektrarne Ljubljana, enota Kleče	53,70
Komunala Trbovlje	4.000,00
Trgovsko podjetje „Grosist“, Nova Gorica, Šempeter	14.810,90

5. OKTOBRA

Društvo upokojencev, Grosuplje	500,00
Silvo Šinkovec, elektro podjetje	
Miklošičeva 2, Ljubljana	158,00
Veterinarska postaja, Ormož	298,00
Franc Skropnik, Bobno 31, Celje	25,00
Roman Podrefšek, Smrekarjeva 4, Celje	22,05
Jože Šimler, Podgorje 17, Celje	28,60
Rezi Grobelnik, fizezstvo, Celje, Kocenova	108,00
LB, podružnica Celje	337,00
Savko Šaračenč, Cesta železarjev 16, Jesenice	200,00
Anton Pukšič, Tavčarjeva 19, Jesenice	146,80
Kraški zdravstveni dom, Postojna	2.353,30
Osnovna šola, Bistrica ob Sotli	630,00
Obrtno podjetje „Zidar“, Vipava	418,00
Zavod SRS za rezerve, obrat Prestranek	79,80
Osnovna šola, Jerenina	667,85
Osnovna šola, Prestranek	515,95
Glasbena šola, Idrija	156,00
Občinska konferenca ZMS, Ljutomer	48,00
Splošna bolnišnica Celje, bolniška delov. enota Topolšica	5.922,35
Osnovna šola, Artiče	900,00
Zdravstveni dom Ljubljana, Ljubljana	1.297,00
Ljubljanske mlekarne, Ljubljana	635,65
CK ZKS, Ljubljana	45,00
JŽ ZZTP, Ljubljana	120,00
Narodna in univerzitetna knjižnica, Lj.	3.452,10
Kemična čistilnica „Labod“, Ljubljana	2.436,10
„Olešava“, Ljubljana	1.486,30
Savske elektrarne, Ljubljana	4.064,00
„Kompas“, Jugoslavija	28.052,60
Marija Ercigoi, vezenje, Ljubljana	
Poljanska 29	100,00
Slaščičarna „Bistrica“, Domžale	249,00
Restavracija, Litija	1.014,00
Stanovanjsko podjetje, Kamnik	291,00
Dijaški dom, Kamnik	535,80
Montaža aluminija, jeklenih armatur, Ljubljana	2.415,70
„Titan“, Kamnik	45.000,00
Vitimir Počkaj, mizarstvo, Rodik-Kozina	200,00
Gorenje TGO, Velenje	200.000,00
„Opekarna“, Dvorska vas	1.233,80
Murska Sobota (brez naslova)	1.500,00
VVZ, Kočevje	618,00
Poklicna kovinarska šola Maribor, Tabor	1.810,95
Osnovna šola, Jakobski dol	543,00
Upravni organ SO, Krško	2.000,00
Kompas Jugoslavija	38,00
Tovarna zaves „Velana“, Ljubljana	10.000,00
Splošna bolnišnica, Celje	27.580,65
Avtobusni promet, Maribor	33.214,70
Zdravstveni dom, Celje	14.438,75
Šolski odbor ESS, Ljubljana	2.697,50
Zadružna zveza Slovenije, Ljubljana	2.000,00

6. OKTOBRA

SEL DE služba zvez, Ljubljana	812,50
Fodila Demirovič, preobl. gumbov, Lj.	50,00
Jože Jenič, Hradskega 35, Ljubljana	300,00
„Fructal“ – Alko, Ajdovščina – enota Ljubljana	4.816,30
Elektroobnova Ljubljana-Polje	3.168,50
Združeno trgovsko podjetje „ABC“ organizacija „Delikatesa“, Ljubljana	7.876,15
Izolit, montažno podjetje, Ljubljana	3.740,65
Osnovna šola Zvonka Runka, Ljubljana-Sp. Šiška	1.895,00
Sava film, Ljubljana	601,35
OZP Elektro Ljubljana, EKD, Ljubljana-Sentvid	251,00
Elektro Ljubljana, Ljubljana	699,00
Delavska univerza občine Ormož	115,60
Glasbena šola, Ormož	297,45
Temeljna izobraževalna skupnost, Ormož	58,40
Gostinsko podjetje „Ojstrica“, Celje	3.806,35
Franc Rudl, Bračičeva, Kočevje	81,90
Lekarna, Postojna	359,35
Osnovna šola F. S. Finžgar, Lesce	866,95
Osnovna šola Miloša Ledineka, Črna na Koroškem	1.413,00
Gostinsko podjetje „Paka“, Velenje	2.810,80
„Kovinar“, Novo mesto	2.710,80
Zavod SRS za rezerve, obrat Straža pri Novem mestu	180,10
Obrtno podjetje Pekarna, Radlje ob Dravi	627,55
Anton Lukač, Sp. Rečica 59, Nazarje	200,00
Gozdno gospodarstvo, Brežice	2.500,00
Turistično društvo, Portorož	160,00
„Dinos“, Ljubljana	450,55
„Agroservis“, Brežice	2.770,00
Skupščina občine Jesenice	96,50
Trgovsko podjetje „Delikatesa“, Jesenice	3.366,25

Sporazumevanje – brez posrednikov

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ija družbene dejavnosti v približno enak položaj kot gospodarstvo. Ker samoupravni sporazumi ne določajo le mase sredstev za dejavnost delovnih organizacij, temveč jih obvezujejo tudi z enotnimi izhodišči za notranjo delitev, je tako zmanjšana možnost velikih, neupravičenih razlik tudi znotraj poklicev. Nimamo pa še enotnih družbeno dogovorjenih meril za vrednotenje dela, o čemer sem že govoril.

UREDNIŠTVO: In kakšni so učinki sporazumevanja glede na usklajenost z gospodarstvom?

PEVEC: Samoupravni sporazumi družbenih dejavnosti so že v veliki meri usklajeni z gospodarstvom, kar lahko smatramo za eno osnovnih pridobitev. Imamo namreč enake KOD, enaka merila za sklade skupne porabe, za nadurno delo, za boleznine in odpravnine, za osebne izdatke na račun materialnih stroškov, enak sistem valorizacije in morda še kaj. So pa še prisotne razlike, ki se kažejo v tem, da se uveljavljajo različni kriteriji za nagajevanje „nadpovprečnih“ uspehov. V nekaterih gospodarskih organizacijah je to merilo preohlapno. Neupravičene razlike nastajajo tudi zaradi neuskajenega razvrščanja delavcev v značilne skupine poklicev. Tu so

prisotna razna pretiravanja in tudi kršitve samoupravnih sporazumov. Republiški odbor podpira zamisel o izdelavi enotne nomenklature poklicev za vse gospodarske in družbene dejavnosti, s točnimi opredelitvami, katero delo kam spada in kolikšna je ob normalni uspešnosti njegova cena.

UREDNIŠTVO: Ali imajo danes delavci dovolj možnosti sodelovati pri izpolnjevanju samoupravnih sporazumov?

PEVEC: Velika časovna stiska ob sprejemanju samoupravnih sporazumov ter pomanjkljivosti pri obveščanju so bili vzrok, da mnogi člani delovnih skupnosti niso bili vedno sproti seznanjeni z razlogi za take ali drugačne rešitve, ki jih je uveljavil samoupravni sporazum. Danes lahko trdimo, da je stanje boljše, ne pa zadovoljivo. Delavci sodelujejo pri sprejemanju posameznih odločitev, zlasti, če zadevajo njihov neposredni interes. Smatramo, da je treba samoupravne sporazume kot samoupravne akte upoštevati, jih dopolnjevati in usklajevati. Ugotovljamo tudi, da večina pritožb, ki jih posamezniki naslavljajo na naš republiški odbor, ne zadeva samih sporazumov, temveč predvsem primere nedoslednega izvajanja posameznih odločil sporazumov v delovnih organizacijah. Smatramo, da je

prav, če so delavci bolj občutljivi za primere kršitve sporazumov in menimo, da bi bilo treba poostri nadzor nad izvajanjem samoupravnih sporazumov ter določiti sankcije za kršitelje.

Zdaj smo v času dopolnjevanja družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov. Iz pripomb posameznih skupnosti, iz anketnega gradiva in iz drugih virov smo oblikovali na 3. plenarni seji našega republiškega odbora predloge in jih posredovali pristojnim organom.

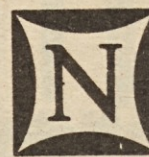
Predlagali smo naslednje: Splošna družbena dogovora o načelih in merilih za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov za gospodarstvo in družbene dejavnosti naj se združita v skupni dogovor. V sedanjih dogovorih je večina določb enakih, majhne razlike so le v faktorjih stimulacije glede na dejavnost. Smatramo, da je dozorel čas, ko se dogovora lahko združita v enotni dogovor s primerno razširitvijo. Republiški odbor je predlagal tudi pristojni komisiji dopolnitev, s ka-

tero je že dosežena sprememba, da se razlika med KOD najnižjih kategorij delavcev (ki ne dosegajo OD 1.000 din) in dejanskim izplačilom 1.000 din in več, prišteva k dovoljeni masi OD po samoupravnem sporazumu. Na ta način ne bremenijo več OD ostalih kategorij delavcev. Večina delovnih skupnosti je namreč glede na podražitve iz solidarnosti povečala osebne dohodke najnižjih kategorijam na račun višjih kategorij. Nadalje je republiški odbor predlagal izobraževalni skupnosti SR Slovenije, da prouči in uskladi kriterije, ki jih uveljavljajo TIS pri financiranju šol. Sedanji različni kriteriji nalagajo namreč posameznim ustanovam obveznosti, ki presegaajo z zakonom določene norme za šole, učitelje, itd. Mnoge temeljne izobraževalne skupnosti ne upoštevajo meril in osnov RIS, zato menimo, da je potrebno postaviti enotna izhodišča za vse TIS.

V letošnjem letu je predsedstvo republiškega odbora obravnavalo tudi predloge za spremembo samoupravnega sporazuma osnovnih šol in podprlo predlog, da se spremeni vrednost delovnega mesta učitelja s srednjo izobrazbo ter učitelja z višjo izobrazbo. Predsedstvo je predlagalo komisiji za samoupravni sporazum za srednje šole določene spremembe, ki zadevajo posebne pogoje dela, delitev sredstev „iz lastnih dejavnosti“ itd. Zavzelo pa je tudi stališče do vrednotenja delovnih mest ravnatelja osnovne šole, o čemer pa ste že objavili naš odgovor na vprašanje, ki ga je v vašem časniku javno zastavil tovariš Rus.

D. P.

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE
POSTREŽBE, ZMERNIH CEN,
POJEM DOBREGA NAKUPA

TRGOVSKO PODJETJE
nama
LJUBLJANA

Pred referendumom

Zagorjani se bodo 17. novembra na referendumu odločali o podaljšanju plačevanja samopriskpeva za uredništev že sprejete, vendar dokaj izpolnjenega programa gradnje novih in popravila starih šol in ureditev dveh novih otroških vrtcev. Pred petimi leti, prav tako decembra, so se z veliko večino odločili za to, da bodo sodelovali pri izboljšanju vzgoje in izobraževanja. Rezultati te njihove odločitve so znani: temeljito so preuredili osemletko v Toplicah, prizidali k njej štiri velike, sodobne učilnice za kabineti pouk in novo, sodobno telovadnico, podobno telovadnico pa so te dni izročili svojemu namenu tudi pri osnovni šoli Zagorje ob Savi.

Zdaj gre za to, da bi vsem zagorskim šolarjem omogočili približno enake pogoje za pridobivanje znanja. Izpolnjen predlog predvideva, da bi z novim samopriskpevom in prispevki delovnih kolektivov sezidali novo šolo v Kisovcu – drugem največjem rudarsko-delavskem središču občine in sodobno otroško varstveno ustanovo. Nadalje naj bi obnovili osemletko na Izlah in uredili ob njej telovadne prostore, v Toplicah bodo sezidali novo otroški vrt, dogradili novo posebno šolo, prizidali nekaj učilnic za strokovno izobraževalni center in obnovili vse podružnične šole. Program je torej izredno zahteven, vendar iniciativni odbor pa tudi upravni odbor sklada sodita, da je uresničljiv, če se bodo občani odločili za podaljšanje plačevanja samopriskpeva. Predlagajo, naj bi poslej občani prispevali po 1 % od svojih neto osebnih mesečnih dohodkov, upokojenci 0,60 %, obrtniki 2 % in kmetje 3 %. Delovne orga-

nizacije pa naj bi prispevale po 1 % od bruto osebnih dohodkov. S tem bi do leta 1977 zbrali nekaj nad 21 milijonov din, kar bi svoja sredstva prispevala tudi temeljna skupnost otroškega varstva in temeljna izobraževalna skupnost.

Iniciativni odbor za izvedbo referenduma je v posebni publikaciji, ki so jo dobile vse zagorske družine, temeljito pojasnil, kako so doslej zbrani prispevek porabili, kaj so z njim uredili in kako nameravajo porabiti nova sredstva.

-m-

Kako do glasila delovne skupnosti

„Če boste seminar ponovili, pridem nanj še enkrat in še koga iz našega podjetja bom pripeljal s seboj...“ je obljubil eden izmed udeležencev enotedenskega seminarja o oblikovanju glasila delovne skupnosti, ki je bil v Kranju, 24. novembra. Seminar je izvedla delavska univerza Tomo Brejc Kranj v sodelovanju z združenjem novinarjev in organizatorjev obveščanja v delovnih organizacijah naše republike. Razen tega, da so v prvem delu seminarja dobili napotke o načrtovanju vsebine glasila na osnovi določenega koncepta, so se v praktičnem delu naučili tudi kako izoblikovati dober in privlačen časopis.

Pravo oceno, kako je seminar uspel, bo pokazal čas. Kaj kmalu se bo videlo, koliko bodo v svojem nadaljnjem delu pri urejanju glasil udeleženci seminarja uspešno pridobile izkušnje in nova spoznanja o oblikovanju podobne uporabiti. Na dokončno oceno o vrednosti seminarja bo treba počakati mesec ali dva, dokler ne izidejo nove izdaje glasil udeležencev seminarja, to pa so glasila organizacij združenega dela Alpes Železniki, podjetja za PTT promet Kranj, Gostinskega podjetja Ljubljana, veletrgovine Kokra Kranj, GIP Gradis Ljubljana, Štojne Maribor, KLI Logatec, Veznine Bled, Peko Tržič, GP Tehnika Ljubljana, ZP Iskra, Šempeter, Svit Kamnik, Mehanotehnika Izola, Činkarna Celje, GG Slovenj Gradec, Predilnica Litija, Mestni svet ZSS Ljubljana, Slovenijales, Lesna industrija Kočevje, Itas Kočevje, Papirnica Količev in MTT Maribor.

Organizator seminarja že pripravlja vse seminarsko gradivo v priročnik. Objubiljajo, da bo priročnik naprodaj prve dni januarja 1973. leta.

D. R.

V SOLIDARNOSTNI AKCIJI

Gostinsko podjetje „Park“, Lendava	1.178,35
Veterinarska postaja, Ljutomer	244,55
Franc Kovačič, občinski sindikalni svet	
Šmarje pri Jelšah	60,00
Cvetličarna Lojzka Ocvirk, Celje	50,60
Cvetličarna Lojzka Ocvirk, Celje	29,00
Malči Grobelnik, Božičeva 4, Celje	224,45
Nada Fajš, Ul. h. Vošnjakov 27	100,00
Viktor Sečnik, Aškerčeva 3, Celje	50,00
Zavod SRS za rezerve, Koper	173,00
Milenka Ivnik, briv.-frizerski salon,	
Lenart v Slovenskih gorah	61,20
Pekarija, Grosuplje	1.361,40
Veterinarska postaja „Krim“, Grosuplje	866,45
Zdravstveni dom, Celje	1.753,60
Splošno gradbeno podjetje, Tržič	11.273,90
Kmetijska zadruga, Podvelka	2.534,95
„Melamin“ kemična tovarna, Kočevje	9.000,00
Temeljna izobraževalna skupnost, Maribor	266,60
Zdravstveni dom, Celje	36,65
Zdravstveni dom, Celje	530,50
Zdravstveni dom, Celje	26,75
Zavod za urbanizem, Maribor	1.335,05
Poklicna lesna šola, Sevnica	382,80
Carinarnica, Gornja Radgona	2.749,55
Trgovsko podjetje „Potrošnik“, Murska Sobota	21.000,00
Mizarsko podjetje, Žiri	1.500,00
Občina Slovenske Konjice	2.590,00
Zdravilišče, Laško	5.000,00
Osnovna šola Tone Čufar, Maribor	948,20
„Povrtina“ Maribor, kmet. obrat Zrkovci	603,45
VVZ Ravne na Koroškem	500,00
SDK centrala za SRS v Ljubljani	6.128,15
Silva-produkt, Ljubljana	956,20
Silva-produkt, Ljubljana	12,80
„Jugospekt“, Ljubljana	3.660,00
Dijaški dom, Kamnik	500,00
„Zarja“, Maribor	9.601,80
„Elektrokovina“, Maribor	75.400,00
Sava film, Ljubljana	1.000,00

9. OKTOBRA

Fructal-Alko, Ajdovščina	18.242,55
Zavod za kulturo, Brežice	500,00
Društvo upokojencev, Vojnik	1.214,00
Peter Marof, Ulica 29. nov. 49, Celje	100,00
Splošna bolnišnica Celje, bolniška delovna enota Vojnik	4.418,75
Ivan Vožljič, Cankarjeva 2, Celje	147,00
Planinsko društvo, Črnomelj	247,20
Skupščina občine Domžale	38,60
Industrija platnenih izdelkov Jarše – industr. prodajalna	298,35
Stanovanj, komunalno podjetje Grosuplje, DE Vodovod	1.347,75
Marija Por, Blejska Dobrava	50,00
Jože Lendarič, frizer, Jesenice	150,00
Stanko Plazar, Kranjska Gora	250,00
Elektro Ljubljana, enota Kočevje	1.640,70
Osnovna šola Jožko Talanvi Janez, Dobrovnica	680,05
Daj-Dam, Ljubljana	2.649,75
„Jugotehnika“, Ljubljana	16.314,80
Osnovna šola Polhov Gradec	953,45
Gradbeni center Slovenije, Ljubljana	1.324,15
Biro za gozdarsko načrtovanje, Lj.	985,40
PTT podjetje, Ljubljana	595,80
Pedagoška akademija v Ljubljani	4.576,40
Gozdno gospodarstvo Kranj, gozdni obrat Preddvor	62,35
Slaščičarna – kavarna Kranj	2.168,25
„Istramet“, Piran	1.439,00
Tončka Žerjal in Marija Landar, Koper	250,00
Jože Funtek, Luče	50,00
Osnovna šola, Jurovski dol	640,80
Osnovna šola, Dornberk	835,95
Novotehna, avtom. servis, Novo mesto	773,20
Zavarovalnica Sava, PE Novo mesto	1.024,50
Krojaško podjetje „Krojač“, Novo mesto	1.236,65
ZŽTP Ljubljana-stanovanjski obrat Postojna	295,00
„Jože Kerenčič“, Ormož	318,10
Ljudska restavracija, Škofja Loka	447,50
„Avtokovinar“, Škofja Loka	2.016,70
Gozdni obrat, Škofja Loka	322,85
SO Ribnica	44,00
Poklicna kovinarska šola, Radovljica	244,00
Deloza, Zagorje ob Savi	3.628,10
Občinski sindikalni svet, Logatec	2.000,00
Združenje KGP Kočevje, stanov. gospodar.	1.200,00
Avtoemont, Gornja Radgona	11.091,05
Marjan Višnar, Jesenice	250,00
Bogdan Višnar, Jesenice	250,00
„Tabor“, Grosuplje	5.710,00
Zavod za raz.mater. in konstrukcij, Lj.	19.500,00
Trgovsko podjetje „Import-Export“, Lj.	20.000,00
Študijska knjižnica v Celju	630,40
Društvo upokojencev Celje	3.000,00
Gozdno gospodarstvo, Celje	12.763,40
SGP Gorica, Nova Gorica	62.650,00
Splošna vodna skupnost Soča, Nova Gorica	3.312,00
Slaščičarna Ivan Movh, Šoštanj	159,00
Slaščičarna Ivan Movh, Šoštanj	200,00
Občinska konferenca ZMS, Sevnica	380,00
Občinski sindikalni svet Slovenj Gradec	1.000,00
Jadranska pomorska agencija, Rijeka	3.900,00

10. OKTOBRA

Papirnica, Količevo	21,90
Papirnica, Količevo	27.218,90
Koderman Janez, Krožna 8, Domžale	100,00
Alenka Maček, Erjavčeva 11, Ljubljana	40,00
Zdravstveni dom Ljubljana, enota Šentvid	1.800,00
Savske elektrarne, Ljubljana	5,05
Mizarstvo in tapetnistvo IG pri Ljubljani	3.885,20
Termika, Ljubljana	238,00
Geološki zavod, Ljubljana	16.744,45
Metalka, Ljubljana	51.654,60
Tovarna celuloze, Medvode	4.883,70
Tovarna celuloze, Medvode	201,15
„Volan“, Ljubljana	2.555,70
Lesnina, Ljubljana	15.706,30
Livarna Galjevec, „Liga“, Ljubljana	1.643,20
Mercator Ljubljana, PE „Hladilnica“	1.956,35
Zmaj, tovarna baterij, Ljubljana	1.566,10
„Unis Rog“, Ljubljana	36.494,65
Težmer, Ljubljana	1.229,60

IZOBRAŽEVANJE OB DELU

Ko je CK ZKS v novembru razpravljala o tem, kako se uresničijo naloge o idejnopoličnih vprašanjih celotne vzgojnoizobraževalne dejavnosti, ki jih je sprejel lani spomladi, je tokrat med svoje sklepne ugotovitve zapisal tudi naslednje:

Centralni komite posebej opozarja na slabo izpolnjevanje stališč in nalog 19. seje CK ZK Slovenije, ki obravnavajo izobraževanje ob delu in posebej še stalno dopolnilno strokovno ter družbeno usposabljanje delavskega razreda. Komunisti se morajo zavzeti, da bodo družbeni dogovori o družbenem izobraževanju in samoupravnih sporazumi o kadrovski politiki ustvarili realne možnosti za razvoj tega izobraževanja.

Že v uvodnem referatu je Milan Kučan ugotovil, da se še vedno favorizira redni šolski sistem in da se zožujejo možnosti za izobraževanje ob delu in permanentno izobraževanje. To seveda najbolj prizadeva interes delavcev, da si pridobijo osnovnošolsko, srednjo, pa tudi visokošolsko izobrazbo. Zanje ni razumevanja v delovnih organiza-

cijah, pogosto pa tudi ne formalnih možnosti na šolah in fakultetah. Zato bo pri izdelavi resolucije o vzgoji in izobraževanju slovenske skupščine in pri reformiranju celotnega vzgojnoizobraževalnega sistema treba upoštevati, da je redni sistem šolanja samo ena od možnih oblik širokega, demokratičnega in elastičnega izobraževalnega sistema. In dejal je, da upravičeno pričakujemo, da bo sedanja politična aktivnost ZK in vseh progresivnih družbenih sil uspela zlomiti odpore in nerazumevanje tudi na tem področju. V prvi vrsti pa so odgovorni za izobraževanje delavcev delovne organizacije, sindikalne organizacije in gospodarske zbornice.

Morda smo zaradi te, dokaj ostre kritike, podane že v uvodnem referatu, smeli pričakovati, da bodo izobraževanje ob delu organsko vključevali v svoje razprave vsi, ki so se celoviteje lotili idejnih vprašanj vzgojnoizobraževalne problematike. Bili pa so, žal, le trije, štirje, ki so to storili, če izpustimo razpravo Ljuba Pipana, ki je govoril o tem, da ne verjame v smotr-

nost izobraževanja ob delu, da mora biti cel človek bodisi pri delu bodisi pri učenju, in da zato potegnimo od dela k študiju vse tiste delavce, ki so nadaljevati študij voljni in sposobni, ustvariti jim je treba za to le možnosti. Pipanov polemični izziv pa je ostal, žal, tudi brez direktnega odgovora.

Prvi, ki je o izobraževanju ob delu obširneje razpravljal, je bil Stane Kranjc. Dejal je, da smo za izobraževanje ob delu storili v tem obdobju najmanj. Delno je temu kriv obstoječi šolski sistem, ki ne spodbuja izobraževanja ob delu. Nismo tudi uspeli dovolj razviti posebnih oblik izobraževanja v delovnih organizacijah, šolskih centrih, za to nismo tudi dovolj usposobili delavskih univerz. Izobraževanje ob delu pa ne stimulirajo tudi sedanja dohodkovni odnosi in tudi sistem zbiranja sredstev za izobraževanje je od delavcev odpujen in delavci največkrat nimajo možnosti vplivati na to, kako se ta sredstva trošijo.

Tudi dr. Aleksandra Komhauser se je strinjala, da imamo preveč zaprt šolski sistem. Zavzela pa se je za to, da ne bi zdaj za izobraževanje ob delu razvijali novih institucij, za katere nimamo niti kadra niti denarja. Dejala je, da smo dolžni visokošolskim, srednješolskim in ne nazadnje tudi osnovnošolskim zavodom naložiti obveznost permanentnega izobraževanja in izobraževanja ob delu, naložiti to nalogo in terjati njeno izvajanje.

Bučar Jože pa je opozoril na nujnost usposobitve kadrovskih

služb v delovnih organizacijah, ki ne bi smele biti samo podjetniške temveč predvsem družbene službe. Kadrovske službe v delovnih organizacijah bi morale namreč spodbujati k izobraževanju ob delu, take službe pa imajo zdaj samo večje delovne organizacije. Ugotovil pa je, da mnogokrat za izobraževanje ob delu več store majhne delovne organizacije, ki so prisiljene na ta način popravljati svojo kadrovsko strukturo.

Marjan Lah je opozoril, da se pri nas šolske ustanove le počasi in posamič usmerjajo k dopolnilnemu izobraževanju, k prenašanju znanstvenih in tehniških novosti na svoje absolvente. Opozoril je tudi na kadrovske in materialno stagnacije delavskih univerz, ki smo jih sicer kot institucije za izobraževanje odraslih vključili v sistem, razvijajo pa se v pretežni meri samoniklo.

Ob koncu svoje razprave pa je Marjan Lah zelo konkretno opozoril – in morda je bil to nekaj odgovor tudi na polemično razpravo o nesmotnosti izobraževanja ob delu: Že smo spoznali in to spoznanje tudi v načrt razvoja zapisali, je dejal Lah, da moramo v prihodnjih letih šolati ob delu petdeset do šestdeset tisoč delavcev, poleg tistih, ki se bodo redno šolali, če hočemo zapolniti velike vrzeli v naši kadrovski strukturi zaposlenih. Doslej smo ostali le pri tem spoznanju. Nimamo pa izpeljane take programske zasnove, ki naj tolikim desetstotim ljudem da višjo kvalifikacijo, jih prekvalificira in pripomore k temu, da se bo izobrazbena struktura zaposlenih čez štiri, pet let bistveno spremenila.

S. G.

KULTURNA AKCIJA

DELAJSKI ABONMA V AJDOVŠČINI USPEL

Gledališče med tovarniškimi zidovi

V Ajdovščini so približali besedo z odrskih desk delavcem in vzbudili pri njih zanimanje za gledališče ● Letos predstave gledališča iz Nove Gorice, prihodnje leto še kakega drugega

V Ajdovščini so gledališko umetnost zanesli prav med tovarniške zidove, postavili so jo tako rekoč med stroje. Geslo kulturo delavcem doživlja letos tu svoje „utelešenje“. Kulturna skupnost Ajdovščine in Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice ga uresničujeta, približujeta delavcem umetniško besedo naših in tujih mojstrov dramske umetnosti. Seveda ta poskus ni prvi pri nas. Vendar je v kraju, kjer je gledališka umetnost leta dolgo živela, tako vzpodbudila pri Ajdovcih in okoličanih zanimanje za gledališče, da se velja s prizadevanji tamkajšnje kulturne skupnosti približe seznaniti.

ODRSKA BESEDA ZA DELAVCE

Drugega decembra letos je bila dvorana Kulturnega doma v Ajdovščini nabito polna, nekaj deset ljudi pa ni moglo na prvo predstavo tako imenovanega delavskega ali sindikalnega abonmaja.

Navdušeno so ajdovski delavci pozdravili poskus novogoriškega gledališča, ki je pred začetkom abonmaja pripravilo delavcem v treh podjetjih: Tekstini, Fructalu in Lipi odlomke iz Desetega brata in Primorskih zdrah, da bi jih s tem spodbudilo k vpisovanju v abonma.

V tem kraju so ljudje res začeli živeti z gledališčem, čeprav svojega ansambla nimajo in morajo vabiti gledališča od drugod. Tak vtis smo dobili, ko smo govorili z nekaterimi delavci v podjetjih, kjer je novogoriško gledališče med delovnimi odmorom uprizorilo gledališke odlomke.

KLAVDIJ KOLOINIJ, tajnik temeljne kulturne skupnosti v Ajdovščini, nam je to potrdil.

„Nekaj zadnjih sezon redno vabimo Mestno gledališče Ljubljansko in „Stalno Slovensko gledališče“ iz Trsta. Zanimanje za gledališke predstave, ki ga leta nazaj skoraj ni bilo, je začelo živo rasti.“

V letošnji sezoni pa so v kulturni skupnosti sklenili pripraviti gleda-

liški abonma, ki bi bil namenjen predvsem delavcem. Ponudili so Primorskemu dramskemu gledališču, da pri tem sodeluje. Gledališče je priložnost izkoristilo in pripravilo za abonma pet predstav. Pri tem velja pripomniti, da tu ne gre za zniževanje ravni gledaliških del, saj so izbrali dela priznanih domačih in tujih dramatikov: „Desetega brata“ Jurčiča in Roba, „Črnošolki“ Zauernja, „Utopljenca“ Nestroya, „Franco spod klanca“ Golarja in Babiča ter v spomin na kmečke punte Kreftovo „Krvavo rihto“.

FINANČNE OLAJŠAVE

Kulturna skupnost Ajdovščina je pobrskala po lastni „blagajni“ in tudi finančno pomagala, da bi delavski abonma doživel poln uspeh. Vstopnice same bodo pokrile (če bodo vse predstave razprodane) manj kot polovico stroškov za predstave. Manjkajoča sredstva bo nadomestila kulturna skupnost. In razen tega, da bodo delavci gledali predstave v tem abonmaju za manj kot pol ekonomske cene, so jim pripravili dodatne olajšave. Vsak občan, ki se je vpisal v redni abonma (v tem dajeta predstave Stalno Slovensko gledališče iz Trsta in Mestno gledališče Ljubljansko) in poleg tega še v sindikalnega, je plačal namesto 30 din samo 20 din (za pet predstav v sindikalnem abonmaju).

Na izkaznico sindikalnega abonmaja pa je moč dobiti vstopnico za predstavo rednega abonmaja za tretjino ceneje. Delavci v Tekstini, Fructalu in Lipi so predstavo med odmorom navdušeno sprejeli, tudi prva predstava abonmaja je vzbudila več zanimanja, kot ga je lahko majhna dvorana Kulturnega doma prenesla. Vendar pravega uspeha pri vpisu abonmaja ni bilo ...

„Vse kaže, da se delavci neradi vežejo z abonmajem na sobotne večere. Posamezna podjetja namreč delajo tudi ob sobotah, pa popoldanski izmeni abonma potem kdaj propade. Mnogi pa se tudi vozijo iz

okoliških krajev,“ je razložil Klavdij Koloinij.

SPODBUDA ZA NAPREJ

Za slabši vpis v abonma, kot so predvidevali, pa je kriva tudi neizkušeno pri reklamiranju gledaliških predstav, in premajhna zavzetost posameznih ljudi, ki smo jim zaupali skrb za vzbujanje zanimanja pri delavcih. Med njimi so tudi sindikalni funkcionarji, trdi tajnik temeljne kulturne skupnosti v Ajdovščini.

V vodstva podjetij pa tudi v sindikate še ni povsod prodrla prepričanje, da duhovno osveščanje ni nekaj, s čimer naj bi se ukvarjali samo mimogrede, ali celo to ne. Zato je najbrže še daleč čas, ko bodo v naših podjetjih zaposlovali, tako kot sedaj referente za telesno kulturo, tudi referente za kulturo.

Tako sodi Klavdij Koloinij, vendar pa pristavlja: „Nismo pa nezadovoljni z našo akcijo. Glavni cilj smo dosegli. Uspeli smo približati gledališče delavcem, delavce smo pridobili za dramsko umetnost. O tem bolj zgovorno kot število vpisanih abonmentov priča velik obisk na prvi abonmajski predstavi.“

To je za kulturno skupnost spodbuda za organiziranje delavskih gledaliških abonmajev v prihodnji sezoni.

„Za nas“ pravi DARIJ BRATOŠ, pomočnik direktorja Primorskega dramskega gledališča, „pa je odziv delavcev v Ajdovščini spodbuda, da bomo v prihodnjem letu šli z dramsko besedo med kolektive še v druge kraje.“

B. R.

Pomembno poslanstvo slikarske kolonije

Ravenska slikarska kolonija, letos so jo pripravili že tretjič, postaja ena od najpomembnejših in osrednjih kulturnih manifestacij v Mežiški dolini. Železarna Ravne na Koroškem je avgusta letos znova povabila slovenske likovne ustvarjalce, da obiščejo Mežiško dolino zato, da bi podrobneje spoznali ta del Slovenije in se seznanili z delom koroških železarjev okoliroma z ljudmi v Mežiški dolini.

Slikarska kolonija Ravne 72 je bila tako znova priložnost za neposredna srečanja umetnikov z ljudmi, dosežen pa je bil tudi eden od temeljnih namenov slikarskih kolonij, to je približati umetnost ljudem in vzgajati v njih smisel za lepoto in umetnost. Koroška pokrajina se je tako znova znašla v delih Nikolaja Omerze in Rajka Slapernika iz Ljubljane, Lojzeta Perka iz Cerknice, Jaka Torkarja z Jesenic, Janeza Šibila iz Maribora, Karla Pečka iz Slovenj Gradca, Alojza Zavolovška iz Velenja in Darinka Plevnika z Raven na Koroškem. Mežiška dolina pa je dobila nove prijatelje.

(Ma)

Denar od čestitk za mladinski klub

Podružnica Ljubljanske banke v Velenju se je oddolila, da za Novo leto 1973 komitentom ne bo poslala že običajnih novoletnih čestitk in v ljubeznostnih daril. Denar, ki so ga imeli pripravljene za novoletne čestitke, pa bodo namenili za ureditev prostorov prepotrebne Mladinskega kluba v Velenju.

(v)

RAZVOJNE SLUŽBE ISKRE OSVAJAJO PROIZVODNJO
PRENOSNEGA TV SPREJEMNIKA

Start na 250.000 TV sprejemnikov

Strokovnjaki na specializaciji v tujini...

Iskrina Tovarna za elektroniko in avtomatiko v Pržanju pri Ljubljani ima na področju proizvodnje televizijskih sprejemnikov še velike načrte. Že prihodnje leto naj bi tovarna izdelala 100 tisoč črno-belih in barvnih televizijskih sprejemnikov, samo leto dni pozneje pa kar 250 tisoč.

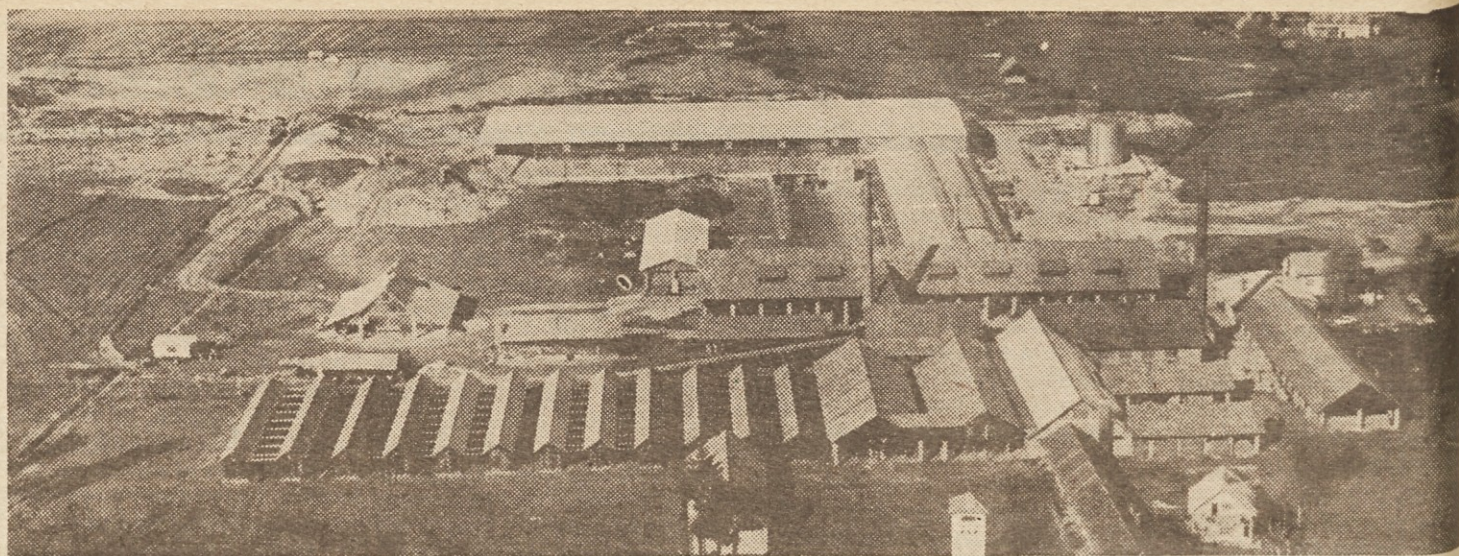
„Zato smo se tudi odločili za gradnjo nove tovarne za proizvodnjo televizijskih sprejemnikov...“ razlaga inž. ANDREJ PARDUBSKY, direktor tovarne za elektroniko in avtomatiko. „Ob tem velja poudariti, da so se naše razvojne službe intenzivno usmerile v osvajanje potrebnih delov za proizvodnjo barvnih televizijskih sprejemnikov, s katerimi izravnavamo zunanje-trgovinsko bilanco. Sicer pa Iskra tako ali tako proizvaja že vse bistvene pasivne elemente televizijskih sprejemnikov. Vsekakor je omemba vredno tudi to, da naše razvojne službe uspešno osvajajo proizvodnjo majhnega prenosnega TV sprejemnika, ki bo postal zaradi dostopne cene nepogrešljiv sestavni del vsakega doma...“

Vadnjem času je vključil kolektiv tovarne v svoje vrste več mladih inženirjev in s tem okreplil in razširil

razvojni oddelke, ki se ukvarja s problemi elektronike in televizije. Iskra v Pržanju ima odlično opremljen laboratorij, ki mu na tem področju v slovenski industriji ni enakega. Strokovnjaki odhajajo na specializacijo v zahodnoevropske države, kjer so v proizvodnji TV sprejemnikov korak pred drugimi, zato so vedno na tekočem z vsemi novitetami tako glede opreme kot merilne tehnike in proizvodnje specifičnih elementov.

„Torej, prihodnost naše tovarne vidimo v proizvodnji televizijskih sprejemnikov. S tem pa ni rečeno, da bomo opustili ostalo dosedanje dejavnost. Še naprej se bomo ukvarjali z akustiko, proizvodnjo gramofonov, visoko ojačevalnih sistemov in kombiniranih zvočnih omar...“ je povzel direktor Andrej Pardubsky.

A. UL.

Praznovanju dneva republike se je letos v Ljubljani pridružil tudi praznovanje pomembne delovne zmage kolektiva Opekarni Ljubljana. Pred praznikom, 27. novembra, je namreč najstarejši opekarniški delavec v Ljubljani IVAN BELAK, izročil namenu novo sodobno opekarno, ki je prav gotovo najmodernejša pri nas.

V novi opekarni bodo letno izdelali 24 milijonov opečnih enot. To količino, ki bo predstavljala več kot sedemdesetodstotno povečanje proizvodnje, bo proizvedlo 30 delavcev.

Vse to pa kaže na moderno proizvodnjo in sodobno tehnologijo. To trditev pa kar sam po sebi potrjuje podatek, da je prav v tem podjetju v treh obratih (Ljubljana, Bukovžlak, Hudinja) 260 delavcev izdelalo okrog 33 milijonov opečnih enot. S proizvodnjo v novi opekarni pa bodo v Opekarnah Ljubljana letno izdelali okrog 57 milijonov opečnih enot.

Investicija, ki je veljala kolektiv 29 milijonov dinarjev, pa ne bo omogočila samo občutnega povečanja proizvodnje, ampak tudi pomembno povečanje realizacije. To bodo od letošnje predvidene 25 milijonov di-

narjev povečali predvidoma na 40 milijonov dinarjev v prihodnjem letu. Seveda pa je nadvse pomembno še izboljšanje kvalitete posameznih izdelkov. Med temi bodo prav gotovo poroliti vseh dimenzij, stropni elementi in zidni bloki za zidove 40 centimetrov.

V Ljubljani pa to še ni vse. Niso še dobro začeli niti s proizvodnjo v novi opekarni, že razmišljajo o novih kapacitetah. Mislijo na povečanje kapacitet klinker proizvodnje, predvsem raznih specialnih izdelkov.

In prav gotovo bodo uspeli. Kajti dobro gospodarjenje, razmišljanje o prihodnosti in neizčrpne zaloge surovine jih vodijo na pravo pot nadaljnega razvoja. Gigant industrije opečnih izdelkov v celjski regiji ima tako vse pogoje, da se še bolj razvije, posebej še zato, ker ima ta vrsta industrije svoje mesto tudi v razvojnem programu občine Celje.

Na sliki: Opekarniški kompleks v Ljubljani. V ozadju je nova opekarna.

Tekst in foto: MILAN BRECL

V Luki se promet normalizira

Sporazum, ki veliko obeta

Zadnje dni novembra so na Otočcu ob Krki predsedniki delavskih svetov podpisali samoupravni sporazum o sodelovanju med podjetji: Avtopromet Maribor, Avtopromet Gorica, Creina Kranj, Gorjanci Novo mesto, Izletnik Celje, Komunalno podjetje Ptuj, SAP Ljubljana, Slavnik Koper in Trans turist Škofja Loka. Ta podjetja imajo preko 1000 avtomobusov, 600 tovornjakov, približno 3500 ležišč z okrog pol milijona nočitev lani, 26 žičnic, primerne restavracijske in turistične zmogljivosti. V okviru tega sporazuma bodo njihove temeljne organizacije združenega dela konkretno uskladile svojo dejavnost. Skupaj bodo načrtovali razvoj, izdelovali elaborate, ustanovljali skupne organizacije združenega dela, skupaj bodo vlagali sredstva, enotno nastopali navzven, uskladili bodo notranjo organizacijo itd. Ustanovili so tudi organ za vodenje skupnih zadev in arbitražo za reševanje sporov.

K sporazumu lahko pristopijo tudi nove organizacije, ki sprejemajo cilje tega sporazuma. Že ob podpisu sporazuma je predsednik delavskega sveta podjetja Viator sporočil podpisnikom, da so se tudi oni odločili za pristop k sporazumu.

Ustvarjalna akcija podpisnikov tega samoupravnega sporazuma o sodelovanju med prometnimi, turističnimi in gostinskimi podjetji dokazuje tudi aktivnost sindikalnih in partijskih organizacij ter organizacij združenega dela, hkrati pa omogoča vrsto novih pobud. Uskladitve in racionalizacija dela bodo bistveno prispevale k boljšemu gospodarjenju, večji produktivnosti dela in boljšemu standardu delavcev, ob prihrankih na družbenih sredstvih bodo uporabniki uslug teh delovnih organizacij dobili več kot doslej za isto ceno. Gre torej za uresničevanje akcij, ki jih je spodbudilo pismo tovariša Tita in izvršnega biroja predsedstva ZKJ.

Promet v koprski Luki se je spet normaliziral. Te dni so ujele lanske gibanja, saj so doslej pretovorili okrog 1 milijon 730 tisoč ton tovora. Do konca leta računajo na okrog 2 milijona ton, od tega 1 milijon 240 ton generalnega tovora. To bo še vedno 160 tisoč ton manj, kot so planirali, zato so pred dnevi sprejeli rebalans plana. Zastoj, ki se je pojavil v letošnjem prometu koprške Luke, je povzročil manjši čezmorski uvoz naše države, zavoljo tega je upadel promet tudi v drugih jugoslovanskih lukah. Koprška Luka se je zaradi tega še močneje usmerila na tranzitni tovar in pri tem dobera uspeša. Doslej je bilo tranzitnega blaga že 720 tisoč ton, to je 100.000 ton več, kot lani.

Čeprav planiranega prometa Luka letos ne bo dosegla, bo

sedanja normalizacija le pripomogla, da bodo poslovno leto končali rentabilno. Pred meseci je namreč že vse kazalo na izgubo. Vendar vseh problemov s svojimi močmi le ne bodo mogli rešiti. Letos imajo namreč visoke dolgoročne in kratkoročne finančne obveznosti. Te dosegajo nekaj čez 3 milijarde starih dinarjev. Od tega so več kot milijardo že pokrili, približno toliko si bodo iz lastnih sredstev prizadevali pokriti še do konca leta, milijardo pa bo treba dobiti s sanacijskim kreditom. Tako bi si zagotovili potrebna obratna sredstva, se rešili blokade žiro računa in izognili posledicam strogih gospodarskih ukrepov, ki bodo začeli veljati po novem letu. Skratka zagotovili bi si normalnejše in stabilnejše poslovanje, h kateremu utegne pripomoči tudi že

dobršen del zagotovljenega prometa za drugo leto.

Zlasti dobro kaže tranzitni promet. Sklenili so namreč petletno pogodbo z Madžarsko za okrog 200 tisoč ton prometa letno, s Češkoslovaško imajo dveletno pogodbo za 150 tisoč ton letnega prometa, s Centropromom pogodbo za pretovor citosov, s Slovenijalesom za pretovor 150 tisoč ton lesa, 100.000 ton pa bo tekočih kemikalij za družbo Techem, ki gradi zdaj v Luki nova skladišča, oziroma cisterne. Poleg navedenega računajo še na ustaljeni tranzitni promet za Italijo, Avtrijo in Nemčijo.

Pogoj za stabilnejše poslovanje so poleg tekočih gospodarskih ukrepov tudi v Luki bolj usklajeni napor kolektiva. Čeprav so v svojem stabilizacijskem programu to postavili v

osrednje, so v notranjih odnosih še precejšnje težave. So posledica hitre rasti podjetja, specifične strukture zaposlenih, pa tudi notranjih slabosti. Kljub velikim prizadevanjem je informiranje kolektiva, kot sami ugotavljajo, še pomanjkljivo in družbenopolitične organizacije so v preteklosti najbrž premalo storile, da bi sproti razčiščevale pripombe delavcev in razne notranje pritise. Za sprotno reševanje problemov je tudi v koprski Luki izhod nadaljnja decentralizacija samoupravljanja, h kateri bo pripomoglo uvajanje TOZD.

S. K.

Vrednost lastnih sil

Tekstilindus brez težav ● Dober dohodek kljub odpravljanju nočnega dela ● Drugo leto obrat plastičnih mas

Tekstilna industrija Tekstilindus Kranj je v tem letu dokončno obračunala s težavami, zaradi katerih je bila še predlanskim v zares kritičnem položaju. Odplačala je svoje dolge, bistveno zmanjšala potrebe po kratkoročnih posojilih in izboljšala svojo plačilno sposobnost do te mere, da njen račun nikoli več ni blokirani, prav tako pa se ji v zvezi z novim paketom predpisov zoper nelikvidnost ne obetajo nobene težave.

Ostanek dohodka je bil v devetih mesecih 5 milijonov dinarjev, skupaj s amortizacijo pa je podjetje ustvarilo za svoj razvoj 20 milijonov dinarjev. Ta dosežek velja toliko bolj ceniti ob upoštevanju dejstva, da je podjetje praktično odpravilo delo v nočni izmeni. Še pred nekaj leti je tu delalo ponoči 600 delavcev, sedaj pa le še okoli 40 in še te bodo lahko delale v dnevnih izmenah že v prihodnjem letu.

Za vzdušje in počutje v kolektivu pa je gotovo posebno pomembno, da so se osebni dohodki bistveno povečali. V oktobru so znašali v povprečju 1840 dinarjev s tem, da je bil najnižji prejemek 1160 dinarjev. O ureditvi razmer v Tekstilindusu ne nazadnje pričajo podatki o omejitvi odhajanja delavcev na normalne okvire, saj je še lani zapustilo podjetje

okoli 700 delavcev, to je več kot četrtina.

Posebno je razveseljiva ugotovitev, da je Tekstilindus izboljšal svoj položaj predvsem s lastnimi silami. Z novim vodstvom je kolektiv prekinil s staro prakso izgovarjanja na zunanje vplive in vso pozornost usmeril na notranje naloge. Med temi je bila vsekakor najpomembnejša ureditev prodaje, saj je imelo podjetje na začetku sanacijske poti v zalogah 18 milijonov metrov blaga, to je skoraj celoletno proizvodnjo. Tekstilindusovega neprodanega blaga je bilo na pretek po vseh mogočih krajih po Kranju, samo stroški skladiščenja pa so pobirali težke milijone.

Tekstilindusove zaloge zadržujejo sedaj komaj enomesečno proizvodnjo, zaostale zaloge pa so uspeli prodati pretežno v tujino. K izboljšanju finančnega uspeha so bistveno pripomogli tudi občutni premiki pri preusmerjanju k zahtevnejšim tkaninam, saj se je njihova vrednost, brez upoštevanja podražitev, od lani na letos povečala za polovico, to je od 5,50 na 9 dinarjev.

Napredek v tej smeri bo v prihodnje še izrazitejši, omogočale pa ga bodo letošnje nove naložbe v vrednosti 50 milijonov dinarjev, s katerimi bo Tekstilindus moderniziral predelavo in tkalnico ter uredil novo pletilnico. Prihodnje leto bodo

v tem podjetju izdelali skoraj 29 milijonov metrov blaga, od tega okoli 1 milijon pletenega. Posebnost Tekstilindusovih jerseyev bo v tem, da bodo imeli tiskane vzorce.

Po zaključeni rekonstrukciji bo tekstil v tem podjetju zaposloval 2000 delavcev, medtem ko imajo sedaj 2550, pred leti pa so imeli celo 3300 zaposlenih. To ne pomeni, da nameravajo delavce odpustiti, saj bodo zmanjšanje prepustili redni fluktuaciji. Na bistveni nadaljnji razmah te stroke ne mislijo predvsem zaradi tega, ker na kranjskem področju ni mogoče računati, da bi dobili dovolj novih delavcev.

Zato pa bodo posvetili veliko pozornost novi proizvodnji plastičnih folij za pohištveno industrijo, ki ji bodo postopoma prepustili prostore v obratu v bivšem Inteksu. Gre za imitacije lesnih furnirjev, ki jih naša industrija potrebuje v zelo velikih količinah, vendar jih mora sedaj uvažati. Na to proizvodnjo se bodo pripravili v prihodnjem letu v sodelovanju z zahodnonemskim partnerjem, stekla pa naj bi leta 1974. Za Kranj bo to izrednega pomena, saj sestav njegove industrije terja poživitev z novimi obetajočimi strokami, razen tega pa se bo moral vse bolj oklepati dejavnosti, za katere je potrebno malo delavcev.

M. S.

inles ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

EMO K ISKRI

Na referendumu v največjem celjskem delovnem kolektivu EMO so se ob koncu novembra odločili za priključitev k ISKRI. V vseh obratih, v Celju, Kruševcu in Bistrici se je glasovanje udeležilo nekaj nad 90 odstotkov vseh zaposlenih. Za priključitev k Iskri je glasovalo 83,6 odstotka zaposlenih. Integracija bodo predvidoma uresničili z novim letom.

Visoka udeležba na glasovanju in visok odstotek glasov za priključitev k Iskri pomeni, da se člani tega velikega kolektiva zavedajo, da je najboljša rešitev nadaljnega pospešenega razvoja v sklopu podjetja, s katerim jih veže več stičnih točk.

EMO bo po novem letu posloval kot temeljna organizacija združenega dela, ohranil bo svojstvo pravne osebe ter seveda lasten žiro račun. Skupne pa bodo številne službe, kar bo v korist tako EMO kot ISKRI.

To najpomembnejšo integracijo v zadnjih letih v Celju so ugodno sprejeli tudi vsi vodilni dejavniki v celjski občini. Ne samo zato, ker pričakujejo, da bo EMO po tej integraciji hitreje reševal probleme modernizacije in večje rentabilnosti, ampak tudi zato, ker bo ta integracija prav gotovo pomemben zgrad tudi drugim na celjskem območju.

M. BRECL

V velikih škripcih

Vsa dosedanja posvetovanja predstavnikov zasavskih podjetij in njihovih samoupravnih organov z zastopniki službe družbene knjigovodstva so poleg drugega odkrila, da imajo kolektivni dokaj neenake možnosti za hitro sanacijo. Največje težave bodo bržkone imele v trboveljski strojni tovarni, kjer se sicer že leto dni in več preusmerjajo na novo proizvodnjo, vendar bo to zahtevalo precej več časa, kot so prvotno predvidevali.

Kolektiv strojne tovarne se soočil s svojim sedanjim položajem. Ugotavlja, da mu bo delovni preusmeritev sicer prinesla dolgoročne rezultate, vendar ne čisto nič. Za dosledneje izvajanje programa preusmeritve pa bodo seveda potrebovali še več obratnih sredstev, saj proizvodnja strojne opreme zahteva večjo obratna sredstva, kot denimo izdelovanje drugih vrst blaga. Svoj sanacijski program je kolektiv uvrstil vrsto ukrepov. Med drugim si bodo prizadevali zmanjšati na pol izdelano blago, racionalneje izkoristiti vse zmogljivosti, odpraviti odvečno režijsko delo in prav vse razpoložljive delovne moči usmeriti na produktivno delo. Veliko pričakujejo od nadaljnjega sodelovanja na zunanjih tržiščih. Želijo povečati izvoz vseh vrst blaga.

Odprava nelikvidnosti bo torej tudi za nekatere druge zasavske delovne organizacije. Znan je, da so primeri, da so manjša podjetja kreditirala nekatere naše največje slovenske delovne organizacije. V Zasavju precej govori o primeru, da je moral neki manjši kolektiv celo podpisati izjavo, ki mu jo je vsililo veliko podjetje, da ne bo zahteval plačila za dobavljeno blago prej kot v 135 dneh. Ko pa je ta kolektiv nabavljati pri tem svojem odjemalcu reprodukcijski material, ga je bil dolžan plačati najkasneje v treh tednih ali pa je moral plačevati visoke zamudne obresti in to seveda iz svojega dohodka, ki ga je imel blokirane pri tem podjetju. Omenjeni primer nazorno kaže veliko odvisnost majhnega kolektiva od velikega.

Očitno je tudi, da skoraj ni verjetno, da bi vsi tisti zasavski kolektivi, ki se srečujejo s kreditno nelikvidnostjo ali blokiranimi žiro računi, mogli do konca leta sanirati svoj položaj. Njihove možnosti, da bi že prihodnje leto zagotovili še večji del lastnih obratnih sredstev, so prav tako minimalne, ker bo njihov ostanek dohodka po zaključnem računu gospodarjenja za leto 1972 dokaj pičel.

In če povemo še primer zasavskih premožnostnikov. Kupci dogujejo temu kolektivu nad 55 milijonov din, od tega je polovico zapadlih obveznosti, njegove obveznosti pa ne presegajo sedem milijonov din. Ker so prav tako minimalne možnosti za to, da bi mu največji odjemalci poravnali račune, je torej očitno, da vsaj za zdaj sanacija gospodarjenja v zasavskih premožnostnikih ni mogoča v tolikšni meri, da bi izravnali bilanco. Paradoksalno je končno tudi to, da kolektiv te mesece dela vsako soboto, da bi ustregel povpraševanju po premožnostih, plačilo za premožnost pa do teka izredno počasi ali sploh ne.

PTUJ

V počastitev praznika dneva republike je komisija za delavske športne igre pri občinski sindikalnem svetu organizirala tekmovanje sindikalnih ekip v odbojki. Premočno je zmagala ekipa TGA pred TVI Majšperk in TAP Ptuj. Prvovrščena ekipa je prejela pokal in diplomu, drugo in tretjevrščena ekipi pa diplomi. Število ekip je pokazalo, da je zanimanje za odbojko v Ptujju precejšnje, vendar ni nikogar, ki bi vzel vaje v svoje roke in pričel z načrtno vadbo tega športa. A. I.

V soboto 24. novembra je bilo v Ptujju III. tradicionalno srečanje kegljaških ekip M. Sobote, Maribora, Lendave in Ptuja. Ekipa Lendave se iz opravičljivih razlogov tekmovanja ni udeležila, tako da so se med seboj pomerile le tri ekipe. Prvo mesto in pokal Občinskega sindikalnega sveta Ptuj je osvojila ekipa Maribora s 433 podrtimi keglji, drugo mesto ekipa Ptuja s 415 podrtimi keglji in tretje mesto ekipa Murske Sobote s 336 podrtimi keglji. Organizacija tekmovanja je potekala brezhibno. A. I.

LJUBLJANA

Pred dnevi je bila končana sindikalna liga v malem nogometu za pokal Poslovnega združenja ljubljanskih gostincev. Zazetost gostinskih delavcev za rekreacijo se je tudi tokrat obrestovala, saj je aktivno sodelovalo okoli stopenjdeset gostincev. Ravno tolikšna pa je tudi številka tistih, ki so ostali ob strani. V malem nogometu je sodelovalo osem ekip: 1. Hotel Slon 12 točk, 2. GP Ljubljana 10 točk, 3. Šestica 9 točk, 4. Hotel Lev 9 točk, 5. Alpe-Adria 7 točk, 6. Figovec-SC 5 točk, 7. Hotel Union 2 točki, 8. Kolodvor 2 točki. Strelci: 20 Belcer, Alpe-Adria, 13 Dembsky Niko, Slon, 9 Vratislavski, GP Ljubljana, Pogačar, Union, Unučič, Slon. Najbolj disciplinirano moštvo je bila ekipa Kolodvora. J. D.

MARIBOR

Končala so se zadnja srečanja občinskega nogometnega prvenstva Maribora. Skupno se je prijavilo 17 ekip, vendar sta med tekmovanjem odstopili ekipi ATMOS in SWATY. Z odstopom je presenetila ekipa SWATY, ki je v zadnjih letih igrala vidno vlogo v sindikalnem nogometu. Občinsko sindikalno nogometno prvenstvo Maribora se je ponovno odvijalo v dveh skupinah. V „A“ skupini je zmagala ekipa MARIBORSKEGA TISKA pred Metalno in TAM TEZNO. V „B“ skupini je ekipa Elektrokovine zaslužno osvojila prvo mesto brez poraza. Slede ekipe TAM STUDENCI, LI-VARNE itd. D. Z.

GORNJA RADGONA

USPELE IGRE

Sindikalne športne igre so v gornjeradgonski občini v zadnjih letih doživele zares velik razmah. V letošnje tekmovanje, ki je trajalo od začetka septembra pa vse do nedavnega, je bilo vključenih kar 65 ekip z več kot 360 člani. Letos je bilo organizirano tekmovanje v malem nogometu, šahu, rokometu, odbojki, namiznem tenisu, kegljanju, streljanju z zračno puško, krosu in športnem ribolovu. V vseh športnih panogah se je odvijalo tekmovanje tako, da je vsaka ekipa tekmovala z vsako. V posameznih panogah so bili zmagovalci sledeče ekipe: v šahu Carinamica, v malem nogometu Kmetijski kombinat Radgona, rokometu Radenska, v odbojki Radenska, v namiznem tenisu Elrad, v kegljanju Radenska, v streljanju Račenska, v krosu Avtotemont in v športnem ribolovu Radenska.

Na ta način je ekipa Radenske iz zdravilišča Radenci prejela prehodni pokal, saj je osvojila največ prvih mest. Pretekla leta je ta primat pripadal ekipi Elrada, ki je bila skoraj v vseh disciplinah nepremagljiva. V letošnjem letu pa so v ekipah Ra-

SMUČARJI NA DOBOVCU O SVOJEM DELU

V nedeljo, 3. decembra, so imeli člani Smučarskega društva „KUM“ Dobovec že svoj 24. redni letni občni zbor, na katerem so položili obračun za delo v minulem letu.

Ugotovili so, da je bilo preteklo leto uspešnejše kot obdobje pred tem, saj so organizirali 7 tekmovanj v vseh treh disciplinah ter nastopili še na 33 meddruštvenih in prvenstvenih tekmovanjih prav tako v vseh treh disciplinah. Najuspešnejši so bili alpski tekmovalci, nič manj borbeni pa niso bili tudi tekači in skakalci. Prav tako so v minuli sezoni organizirali uspešne tekmovalne treninge ter 7-dnevni tečaj za pionirke in pionirje. Zelo pomembna za bodoče delo pa je lani kupljena pre-

nosna vlečnica, ki bo vsem smučarjem na voljo na odličnih terenih v neposredni bližini vasi Dobovec, ob vedno prevoznosti cesti.

V društvo je včlanjenih več kot 100 vaščanov s področja severnih pobočij Kuma, kjer živi vsega nekaj več kot 500 ljudi, kar pomeni, da je vsak peti občan smučar.

Na občnem zboru so se pogovorili predvsem o delu med bližnjo zimo. Pohvale vredno je to, da dajejo vsem trem smučarskim disciplinam v društvu enako veljavo, še posebej pa skrbijo za pionirje. Temu so tudi prilagodili bogat tekmovalni program. Odločili so se tudi, da dajo posameznim disciplinam znotraj društva vso samo-

stojnost tako pri delu kot pri trošenju sicer skromnih sredstev. Že sedaj pa so sestavili program dela za prihodnje leto, ko bodo pri vlečnici očistili del gozda in povečali smučišče ter zgradili tudi manjše smučarsko zavetišče. Prav tako nameravajo poleti popolnoma obnoviti 35 m skakalnico na Dobovcu, ki je edini tovrstni objekt v občini Trbovlje. Seveda imajo nadalje v programu poletni trening, spomladanski ter jesenski kros, izlete v naravo in podobno. Kritizirali so odhajanje nekdanjih tekmovalcev, ki bi lahko uspešno pomagali s svojimi izkušnjami.

Ugotovili so, da občinska zveza za telesno kulturo z velikim razumevanjem spremlja delo tega društva na vasi ter ga tudi finančno podpira, vendar so bili mnenja, da bi bila pomoč lahko izdatnejša. Pri tem so večkrat poudarili, da pomeni aktivno delo treh tekmovalnih disciplin tudi več stroškov in zato opravičuje zahtevek za več sredstev.

L. RAVNIKAR

volan ljubljana
k e r s n i k o v a 6

ZAKLJUČENE DŠI

Pred dnevi so bile na ptujskih igriščih še zadnje tekme v nogometu in rokometu. Sodelovanje 20 ekip v obeh panogah je pokazalo velik interes za rekreacijo po delovnem času in s tem željo, da bi taka vrsta rekreativne dejavnosti postala tradicionalna.

Tov. Marinković, član komisije za DŠI v Ptujju je na vprašanje, kakšen program ima komisija v načrtu za zimsko sezono, odgovoril, da pripravljajo tekmovanja v odbojki, v namiznem tenisu, v mesecu januarju 1973 pa v kegljanju in košarki. V februarju pripravljajo tekmovanja v streljanju in šahu, v mesecu marcu pa spet v namiznem tenisu. Sledilo bo tekmovanje v spomladanskem

delu prvenstva v nogometu in rokometu.

Tov. Marinković, ki je predsednik komisije za nogomet, je povedal, da je zelo zadovoljen z organizacijo tekmovanja, predvsem pa z veliko udeležbo in zainteresiranostjo ekip. Ekipa so bile zelo disciplinirane, tako da je tekmovanje potekalo v najlepšem redu. Meni, da je tak način rekreacije delovnega človeka še kako potreben, saj se je šele sedaj pokazalo, kakšno zanimanje je za tovrstno dejavnost.

Na koncu pogovora je tov. Marinković izrazil željo, da bi se čimveč delavcev ptujske občine aktivno vključilo v DŠI, saj bi na ta način postalo tekmovanje bolj pestro.

A. I.

Predstavnice zmagovalnih ekip z letošnjih športnih iger ObSS Novo mesto (od leve: Sanda Šmalc – KRKA, Julka Bratuš – PIONIR, Cirila Surin – NOVOLES) Foto: S. Dokl

Aktivnih že 10 odstotkov zaposlenih

Deset let je tega, ko so novomeški sindikati pričeli načrtno delati tudi na področju športne rekreacije. Iniciativa je prišla iz delovnih organizacij, od ljudi, ki jih je ob popoldnevih vlekel na plano, k vodi, na zeleni igrišča. „Tedanje vodstvo našega občinskega sindikalnega sveta je pobudo delavcev vzelo resno...“, nam pripoveduje Adolf Suštar, predsednik ObSS Novo mesto. „Sindikati so v svoj program dela vključili tudi skrb za razvedrilo zaposlenih in tako že leta 1962, to je pred desetimi leti,

organizirali prve delavske športne igre. Tekmovanje se je udeležilo 215 delavcev, ki so tekmovali v kegljanju, kolesarjenju, rokometu, streljanju in šahu. Že prve igre so torej naletele med našimi ljudmi na precejšen odmev, kar je vilo komisiji za šport in rekreacijo pogum in veselje za nadaljnje delo...“

„Deset let je tega, ko ste v Novem mestu organizirali prve sindikalne športne igre. Če bi potegnili črto in primerjali prve igre z letošnjimi jubilejnimi, kaj ugotavljate? V čem vidite napredek in s čim se niste zadovoljni?“, pobaramo predsednika Suštara.

„Z veseljem ugotavljam, da so sindikalne športne igre na našem območju postale množične, da je vse več ljudi, ki se želijo aktivno vključiti v vrste športnikov. Na letošnjih igrah je sodelovalo že blizu 2000

ljudi, v mislih imam nastopajoče in organizatorje, kar z drugimi besedami pomeni, da je vključenih v organizirano športno rekreacijo v naši občini že kakih 10 odstotkov vseh zaposlenih. In dalje; medtem, ko je bilo na prvih igrah na sporedu komaj pet panog, so letos tekmovali delavci že v enajstih disciplinah. Iger se je udeležilo kar 43 sindikalnih organizacij s 167 ekipami. Skratka, beležimo lep korak naprej, kljub temu pa še nismo zadovoljni. Danes, ko razmišljamo, kako pripraviti ljudi, da bodo pričeli vse večje modernizacije proizvodnje obdržati potrebno telesno kondicijo, nas doseženi rezultati in uspehi nikakor ne smejo uslaviti. Še veliko več ljudi moramo privabiti v vrste športnikov, poskrbeti moramo za večje število športnih objektov, za pestrejšo in dostopnejšo možnost rekreacije in

razvedrila zaposlenih in njihovih družin. Ne navsezadnje nas v to sili tudi koncept splošnega ljudskega odpora, saj je obramba sposobnost v veliki meri odvisna prav od telesne sposobnosti in vzdržljivosti vsakega posameznika...“

„In načrti vaše komisije...?“ „Prišel je čas, ko je potrebno misliti na ponoven korak naprej. Poskrbljeno je za tiste, ki radi tekmujejo. Premalo pa smo doslej mislili na ljudi, ki so prav tako potrebni rekreacije, jih pa igrišča in tekmovanja ne privlačujejo. Zato bomo morali misliti na nove oblike dela. In prav na tem področju čaka našo komisijo še veliko dela. Poiskati bomo morali vzroke, zakaj nekateri še vedno stojijo ob strani in jih seveda upoštevati pri izpopolnjevanju svojega dela.“

-a.

TRBOVLJE

Lovorika športnikom IBT

V okviru sindikalnih športnih iger so bila minuli mesec zaključena tudi tekmovanja v namiznem tenisu. Žal se tekmovanja, ki ga je odlično organizirala osnovna sindikalna organizacija Strojne tovarne Trbovlje v sodelovanju s Partizanom, niso

udeležile vse prijavljene ekipe. Prvi dve mesti sta zasedli ekipi IBT, na tretje mesto so se uvrstili tekmovalci STT (prva ekipa) in na četrto predstavniki Mehanike. Slede: 5. STT (tretja ekipa), 6. Cementarna, 7. Elektrarna, 8. SO Trbovlje, 9. Rudis, 10.

STT (druga ekipa), 11. TIKI itd.

Komisija za šport in rekreacijo pri ObSS Trbovlje bo do 15. t. m. sprejemala izpolnjene TRIM kartončke, rekreacijske in športne značke TRIM pa bo podelila lastnikom kartončkov meseca januarja.

MODNA HIŠA
S POSLOVNIMI
ENOTAMI V LJUBLJANI,
MARIBORU IN OSIJEKU
VAM NUDI

bogato in vedno aktualno izbiri otroške, moške in ženske konfekcije, modnega metrskega blaga, pletenin in visoko kvalitne usnjene konfekcije in galanterije.

Sodelovanje in pomoč

Ker se jugoslovanska ladjarska podjetja srečujejo pri uveljavljanju in razvoju samoupravljanja v svojih kolektivih s podobnimi vprašanji, si prizadevajo najti skupna izhodišča za uresničitev delavskih ustavnih amandmajev, posebej kar zadeva TOZD. Pomoč nudi tudi zvezni odbor sindikata delavcev prometa in zvez, ki je imenoval posebno delovno skupino, da zbere razmišljanja in predloge posameznih ladjarskih podjetij okoli uveljavitve temeljnih organizacij združenega dela in večje vključitve delavcev v samoupravne odločitve. Pred kratkim se je omenjena delovna skupina pogovarjala tudi s predstavniki Splošne plovbe v Piranu, kjer že dela komisija za usklajevanje statuta podjetja z ustavnimi spremembami. V delo so vključili tudi vse strokovne službe, da bi odločitve temeljile na podatkih in analizah in da bi morebitne spremembe v samoupravni organizaciji bile zares vsebinske.

Osnovni problem, ki ga bo treba rešiti, ne le v Splošni plovbi temveč v vseh naših ladjarskih podjetjih, je večja vključitev v samoupravno odločanje zlasti pomorščakov, ki plovejo na ladjah. V zvezi s tem gredo v Splošni plovbi razmišljanja v to smer, da bi vsaka ladja zase bila temeljna organizacija združenega dela. Druga možnost je, da bi bila TOZD celotno podjetje, tretje razmišljanje pa gre v smer, da bi status TOZD dobile poleg nekaterih služb tudi ladijske linije, ki vključujejo po več ladij. Splošna plovba ima linijo okrog sveta, linijo za zahodno Afriko, del ladij pa je v prosti plovbi. Te bi prav tako, kot linijske, postale TOZD. Razgovora v Splošni plovbi so se udeležili tudi predstavniki združenja jugoslovanskih ladjarskih podjetij ter predsednik odbora sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije Andrej Grahor.

S. K.

Do konca novembra je Postojnsko jamo obiskalo že nad 740.000 domačih in tujih obiskovalcev. Za obiskovalce je lepo poskrbljeno, saj jim hotel Jama z vsemi obrati nudi najrazličnejše usluge. — Foto: A. Ulaga

Mercator 461 PRODAJALN

vreme ni zanesljivo

zanesljiv je

indip

V NOvem MESTU IZNAŠLI RECEPT ZA CENENO STANOVANJE

Hiša za 160 tisočakov

SGP Pionir bo zgradil 150 cenениh hiš v Novem mestu ● Cenenost Hlavatyjeve hiše ni v osiromašenju osnovnega stanovanjskega standarda ● Kakšna usoda čaka novomeško hišo – jo bo trg sprejel?

Ceneno stanovanje se rojeva v Novem mestu. V birojih SGP Pionir je nastal pod vodstvom ing. arch. ZDENKA HLAVATYJA načrt male stanovanjske vrstne hiše, katere cena, tako zatrjujejo pri Pionirju, ne bo presegla zmoglosti občana s povprečnimi dohodki. Ta načrt namerava gradbeno podjetje Pionir uresničiti. Ob pomoči občinske skupščine je v Novem mestu dobilo gradbeno zemljišče, na katerem bo v prihodnjem letu postavilo preko 150 takih cenениh hiš. In cena? Eno nadstropna vrstna hiša s trosobnim stanovanjem z vsemi osnovnimi pritliklinami in površino okrog 68 kvadratnih metrov po zagotovilih SLAVKA GUŠTINA, komercialnega direktorja Pionirja, ne bo presegla cene 160 tisoč dinarjev (16 starih milijonov). V to ceno pa niso vštet stroški za priprave zemljišča in vrednost parcele.

PODIRANJE ZAKORENINJENIH NORM

Kakšna je lahko hiša, ki naj bi veljala v celoti manj kot 200 tisočakov, pa bo imela vse, kar stanovanjska hiša mora imeti?

„Prav gotovo ne takšna, kot si stanovanjsko hišo predstavljamo pri nas danes“, je odgovoril Zdenko Hlavaty, idejni oče cenene hiše.

Hlavatyjeva hiša bo marsikateremu občanu podrla zakoreninjeno predstavo o hiši, spreminjala pa bo tudi življenjske navade stanovalcev. Utegne pa vplivati, to bi bilo prav gotovo v določenem pomenu dobro, na stanovanjsko politiko v občini, saj je gostota zazidave skoraj tolikšna kot pri blokovni gradnji. Ne nazadnje bodo morda tudi pri nas začeli drugače razmišljati o izkoriščanju prostora v stanovanjih. Najvažnejše od vsega pa je, da bo gradnja Hlavatyjevih hiš marsikomu bolj približala dan vselitve v novo stanovanje, kot to obljubljajo sedanji programi stanovanjske gradnje.

VSAK CENTIMETER IZKORIŠČEN

Kot smo zapisali, je Hlavaty v svoji hiši do največje možne mere izkoristil razpoložljivi prostor. Upošteval je tudi takšne tehnične norme, da je omogočil ceneno gradnjo... Pri tem so kajpak odpadli vsi dodatki, tako prostorski kot pri opremljenosti, ki se arhitektu in njegovim

ekipi v Pionirju niso zdeli nujno potrebni.

„Izbrali smo najnižje možne tehnične normative, tam, kjer smo si to lahko zaradi pocenitve gradnje dovolili“, je povedal Hlavaty. „Zvočna in toplotna izolacija pa sta boljši, kot zahtevajo norme.“

Izboljšave prve inačice te hiše, pri Pionirju so jo popravljali več kot dva meseca, so podražile hišo za okrog 40 tisoč dinarjev. V to podražitev pa je zajeta tudi večja stanovanjska površina za okrog 18 kvadratnih metrov.

OSUPLJIVA OBLIKA

Zunanje mere novomeške cenene hiše so presenetljivo skromne. Slovincu, navajenemu na kvadratno ali skoraj kvadratno razporeditev prostorov se bo zdel načrt, kakršnega ponuja Hlavaty, prav krivoverski. Hiša je namreč velika 3,61 krat 10 metrov...

Toda v mejah teh metrov so v pritličju nanizani naslednji prostori: ropotarnica, shramba, dnevna soba, kuhinja, vetrolov, predsoba in WC ter stopnišče za v prvo nadstropje, kjer sta dve spalnici in kopalnica. Vendar površina teh prostorov ni „mini“, temveč kar normalna.

Ta vrsta hiše je osnovni element, za katerega velja prej omenjena cena in to brez stroškov za gradbeno parcelo in komunalno ureditev zemljišča. Kdor pa bo potreboval večje stanovanje in imel dovolj denarja, bo lahko kupil dve osnovni enoti skupaj, v katerih bo (po predelanih tlorisu in razporeditvi prostorov) kar šestosobno stanovanje. Hišo bo moč deloma podkletiti, ji dodati garažo, centralno ogrevanje. Vse to pa bo seveda treba doplačati.

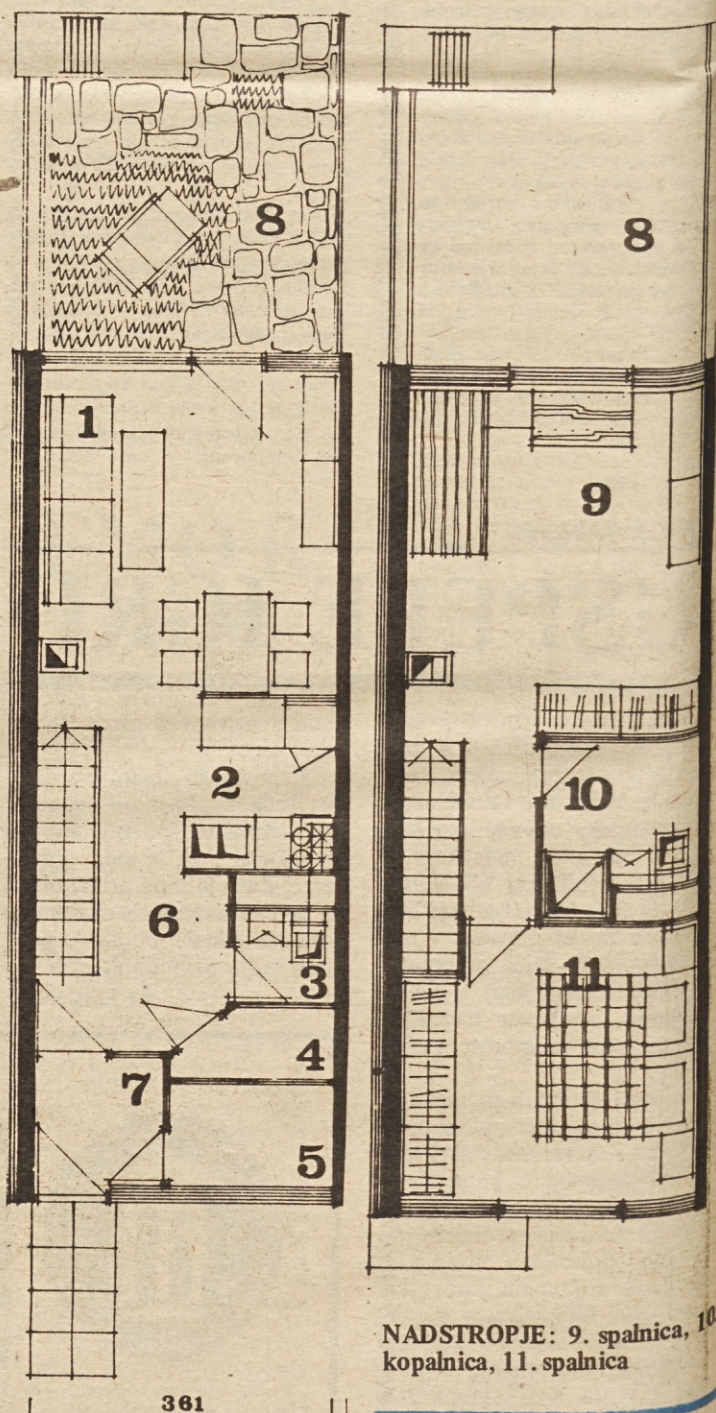
DELAVSKA STANOVANJA? DA, ČE BO TRG PRISLUHNIL POTREBAM!

Posebna prednost tega projekta, tako zatrjuje Slavko Guštin, komercialni direktor Pionirja, je v tem, da je pripraven za serijsko proizvodnjo in da potečejo med začetkom gradnje in izročitvijo ključa kupcu manj kot štirje meseci. Pripraven pa je tudi za zasebno gradnjo.

Tokrat je še prezgodaj za ugotavljanje, ali bo projekt Pionirja in ing. Hlavatyja našel odjemalce na slovenskem in jugoslovanskem trgu. Zanj se sicer zanimajo, vendar bolj v drugih republikah, kot v Sloveniji. Laže pa bo seveda govoriti o tem, ko bo prva stanovanjska soseska iz teh hiš zgrajena, ko bodo znane možnosti gradnje in bo znana dejanska cena.

Kljub temu pa sodimo, da bi za stanovanjsko gradnjo v občinah odgovorni dejavniki mogli ta tip vrstne hiše uporabiti za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev. Ne samo, ker je za kupca samega ceneno, pač pa tudi zato, ker je tak način stanovanjske gradnje za družbeno skupnost precej cenejši kot klasična gradnja individualnih stanovanjskih hiš. Gradbeno zemljišče je namreč moč skoraj tako dobro izkoristiti, kot pri blokovni gradnji, pa so zato stroški za komunalno opremljanje naprave precej nižji, kot pri individualni gradnji. Glede na ceno pa bi Hlavatyjeva hiša povsem konkurirala stanovanjem v blokih in bi spriču tega bila nemara primerna ne le za zasebno gradnjo, pač pa tudi za gradnjo družbenih stanovanj. Le-tej gradnji pa dajejo odgovorni dejavniki vedno večji poudarek.

B. R.

NADSTROPJE: 9. spalnica, 10. kopalnica, 11. spalnica

361

PRITLIČJE: 1. dnevna soba, 2. kuhinja, 3. WC, 4. shramba, 5. ropotarnica, 6. predsoba, 7. vetrolov, 8. vrt

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
poljuven
medex
Ljubljana

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. V. d. glavnega in odgovornega urednika BOJAN SAMARIN. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033. Račun pri SDK v Ljubljani, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 50100-620-107-12100. — Posamezna številka stane 50 par. Naročnina je četrtletna 6,50 din — polletna 13 din — in letna 26 din. — Rokopisov ne vračamo. — Poština plačana v gotovini. — Tiska CZP »Ljudska pravica«, Ljubljana. — Po pristojnem mnenju št. 421-2/72 oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.